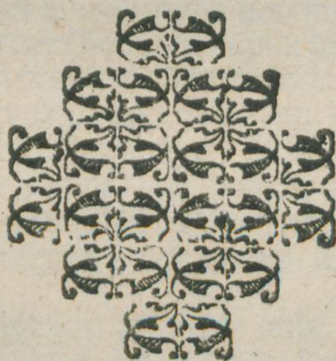
Het

Relaes van syne Majesteyt

in dese leste Sessie van t'Parlamente/ soo nae syne eyghen woorden als die conden vergadert worden teghenwoordelick.

Tsamen met een discours van het ontdecken van dit leste voorghenomen Verraet: Met de Examinatie van veele vande ghevanghenen.

Nae de Copie ghedruckt tot Londen by Robert Barker Drucker van syne Coninckliicke Majesteyt.

Eñ men vintse te coop tot Amstelredam by Cornelis Claesz. Boeck-vercooper / woonende opt Water int Schrijf-boeck.

Ende by Desiderius de la Tombe/ woonende inden Franschen Bybel op den Middel-dam/ Anno 1606.

HET
Relaes van syne Majesteyt in dese leste sessie van Parlement/ syne eyghen woorden soo nae als die conden teghenwoordelijck vergadert worden.

MYne Heeren Geestelijcke ende wereltlijcke/ende ghy Ridders ende Ghedeputeerde van dit Parlament/ Het was verre van mijne ghedachten tot seer onlancx eer ick quam tot dese plaetse/dat dit Subject oft materie my soude gegeven hebben geweest/waer van ick nu sal spreecken. Maer nu vallet soo wt/dat daer in de voorgaende Sessie van dit Parlement/de voorneemste occasie van mijn spreecken was/te bedancken ende te congratuleren V. L. al van desen huyse/ ende in u lieden de gantsche Republijcke (als wesende het gerepresenteerde Lichaem vanden Lande) voor u lieder soo willighe/ende vriendelijcke aenneminghe ende omhelsinghe van my in die plaetse/ de welcke Godt ende de Natuere door afcompste des bloedts/ hadde in sijnen tijt voorsien voor my ende gheprovideert.

Alsoo is nu mijn subject/te spreecken van een vele grooter dancsegginghe dan ick te vooren u lieder gaf/ wesende tot eenen veel grooteren persoon/ namelijck tot Godt, voor de groote ende mirakeleuse verlossinghe die hy op desen tijdt my ghegeven heeft / ende u lieden allen/ ende dien volghens den heelen Lichame deses Coninckrijcx.

Ick moet derhalven beginnen met dese oude ende seer ghepresen Sententie van de Godtheyt/ Misericordia Dei supra omnia opera eius. Want Godt Almachtich en gaf niet soo groote stoffe tot syne glorie door de Scheppinghe van dese groote werelt/als hy dede door de verlossinghe van de selve. Noch de generatie van de cleyne wereldt in onsen ouden ende eersten Adam, en stelde niet soo seer voort den prijs Godes in syne gherechtichheydt ende ghenade/ als dede onse wederghe-boorte in den lesten ende tweeden Adam.

Ende nu moet ick versoecken een weynich oorlof van u : Dat nademael de Coninghen zijn selfs in Godes Woordt Goden ghenaemt/als wesende syne Luytenanten ende Stadthouders op der aerden/ende alsoo verciert ende versien met eenige spraencken van de Godtlijckheyt: om te verghelijcken sommighe wercken van

Godt den grooten Coninck / tegen de heele ende alghemeyne Werelt/met sommighe syne wercken tegens my/ende dese cleyne Werelt van mijne Dominien/ bepaelt ende ghescheyden door de Zee van de reste der Aerden/ Want ghelijck God voor een rechtveerdighe straffe van de eerste groote sonden in de eerste Werelt / als de Sonen Gods in ginghen tot de Dochters der menschen/ ende den Cop van hare ongherechticheyt van allen soorten vervult was/eñ tot op het hoochste ghecomen/ door eene generale Zuntvloet ende overloopinghe van wateren de Werelt tot een algemeyne verwoestinghe. Ende niet tot eene alghemeyne zuyveringe (alleene wtghenomen Noah ende syne familie / de welcke boete deden ende ghe-loofden de dreyghementen van Godes oordeel:) Alsoo nu als de Werelt sal oudt worden als een cleedt/ ende dat alle de godloos heden ende sonden de welcke connen ghedacht worden beyde tegen de eerste ende tweede Tafel/ zijn ende sullen zijn bedreven in voller mate: Godt sal de Werelt straffen/ de tweede reyse door Vier/ tot de alghemeyne verwoestinghe/ ende niet tot suyveringe van de selve. Evenwel ghelijck het in de eerste ghegaen is met Noah ende syne familie in de Wateren: Alsoo sullen wy al die ghelooven/ insghelijcx ghereynicht worden/ ende niet verdelghet door het Vier. In ghelijcker manieren/ segghe ick/ mach ick wel met rechte verghelijcken dese twee groote ende schrickelijcke dagen des oordeels/ met de welcke Godt dreycht te verdelghen my ende u lieden allen in desen cleyne Werelt/ den welcken aen my gheleghen is. Want al hoe wel ick belyde dat ghelijck alle menschen/ alsoo voornemelijck Coninghen/ als wesende in hooghere plaetsen ghelijck de hooghe boomen/oft hooghe Bergen ende steyle Rootsen/ zijn meest onderworpen de daghelickschе tempeesten van ontallicke perijckelen; ende ick onder alle ander Coninghen hebbe altijdt subject geweest de selve/ niet alleenelick altijt naer mijne gheboorte/ maer oock als ick met rechte segghen mach voor mijne gheboorte/ ende terwijlen ick noch was in mijns Moeders lichaem: soo hebbe ick nochtans ghestelt gheweest in twee meer besondere ende grooter perijckelen als alle de reste.

Het eerste daer van/ in het Coninckrijcke in het welcke ick was gheboren/ende ghepasseert was het eerste deel mijns levens: Ende het leste daer van alhier/ welck het grootste is. In het eerste soude ick ghedoopt gheweest hebben in het bloedt / ende in mijne destructie en hadde niet alleene het Coninckrijcke daer ick doen in was/ maer ghylieden oock door u lieder toecomende schade / soudt mijnen ondergang hebben ghesmaeckt. Doch het belieft God my te verlossen/ als oft het waer van de rechten cant des doodts / van den punct van de dagghe / ende alsoo my te reynighen door mijne danckbare herkentenisse van so groote eene weldaet. Maer in dit/ het

het welck so onlanckx geleden wtviel/ eñ welc was eene verwoestinghe bereydt niet voor my alleene/ maer voor u alle die hier teghenwoordich zijt/ ende waerinne geen orden/ ouderdom noch geslachte soude gespaert hebben geweest; Dit en was niet eene roepende sonde van bloet/ gelijck de eerste/ maer het mach wel genoemt zijn een onstuyminige/ jae een donderende sonde van Vier eñ Solfer/ van het welcke God ons also miraculeuselic verlost heeft. Wat can ick hier van seggen: oft veel eer/ wat can icker niet van seggen? Eñ derhalven moet ick door schrick seggen met dẽ Poëte: Vox faucibus hæret.

Drij miraculeuse wtcomsten zijn te observeren in desen aenslach.

In desen grooten ende schrickelicken aenslach/ diesgelijcke noyt was ghehoort oft ghelesen/ observere ick drij wonderlicke/ oft veel eer miraculeuse wtcomsten.

1. De wreethept van dẽ aenslach.

Ten eersten/ in de wreedtheyt van den aenslach selve/ waerinne men sich niet ghenoech en can verwonderen van de schrickelicke eñ vervaerlicke wreethept van haer voornemen/ het welcke was niet alleen om de destructie van mijnen Persoon/ noch van mijne Huysvrouwe ende Naercomers alleenelick/ maer van het heele lichaem ende Staet int generael; waer inne soude noch gespaert hebben geweest/ noch onderschept ghemaeckt van jonck noch van oudt/ van groot oft van cleyn/ van Man noch van Vrouwe: Den gantschen Adel/ de gantsche Eerweerdige Clergie/ Bisschoppen eñ den meestendeel vande goede Predicanten/ den meesten van de Ridders eñ Jonckers / jae indien eenighe in dit Gheselschap waren favoriten van hare Professie/ sy souden al ghegaen hebben eenen wech: Alle de Richters des Lants/ met het meeste deel vande Reehtgeleerde/ eñ alle de Clercken. Eñ als den Booswicht selve die inden Tour is/ bekent/ dat haer voornemen was/ eñ by hem gesloten gedaen te worden in dit Huys; Dat waer de wreede Wetten gemaect zijn tegẽ hare Religie/ beyde de plaetse eñ de persoonẽ souden al zijn verdelget eñ tsessens in de locht vlieghen. Eñ dan merckt hier mede de wreede forme vã dese practijcke: want door drij verschedẽ manieren in het generale comen de menschen ter doot ghebracht werden.

Drij wegẽ hoe de mẽschen ter doot connẽ comen.

1. Door menschen.
2. Door onredelicke creatueren.

De eerste is/ door ander menschẽ/ eñ redelicke creaturẽ/ de welcke so wreet niet en is: want dan can beyde defensie van menschẽ tegens menschen verwacht werdẽ/ eñ insgelijcx wie weet wat medelyden God mach verwecken in de herten van de wtrichters in die wijle? Beneffens de vele wegen ende middelen/ door de welcke men can ontcomen in sulcke teghenwoordighe furie.

Eñ dẽ tweedẽ wech wreeder dan dẽ eerstẽ/ is door Dierẽ eñ onredelicke creaturẽ: want gelijc sy min medelijden hebben als menschen/ soo is het eenen meerderen schrick ende onnatuerlicker voor menschen met haer te handelen: Maer noch teghen dese twee can teghenweer gheldyn/ ende oock eenich medelyden cander zijn/ als daer was in de Leeuwen/ in welckers Cuyl Daniel was

ghewoorpen; oft in dien danckbaren Leeuw/ de welcke hem over de Romeynsche slave ontfermde.

3. Door dingen die gheen ghevoelen en hebben.

Maer het derde/ het welck is het wreedtste ende onbermhertichste van al/ is de destructie door ongevoelijcke ende levenloose dingen/ eñ onder al dese/ zijn de alderwreedtste de twee Elementen van Water ende Vier; ende van dese twee het Vier meest woedende ende sonder ghenade.

Den cleynen grondt die de Conspirateurs hadden om haer te beweghen.

Ten tweeden hoe wonderlijc is het als ghy sult dincken op het cleyne/ oft veel eer gheen fondament/ waer op dese practiseerders waren verweckt om dese Tragedie te inventeren. Want indien dese Conspirateurs hadden alleenelijck gheweest banqueroutiers oft tonvreden op occasie van eenich discontentement hun ghedaen: Dit hadde moghen schijnen te zijn maer een werck van revenge. Maer soo veel my belanght / ghelijck ick nauwelijcx oyt yemandt van hen ghekent en hebbe/ so en comen sy niet allegeren so veel als een ghepretexeerde oorsaecke van grief: Ende den Schelm die in handen is bekent selve/ datter geen oorsaecke en was hem oft hemlieden moverende/ dan alleenlijck de Religie. Ende insonderheyt dat Christen menschen/ ten minsten soo ghenaemt/ Engelschen/ in het landt gheboren/ ende een vande voorneemste van hen mijnen ghesworenen Dienaer in een heerlijcke plaetse / soude practizeeren de destructie van haeren Coninck/ syne naecommers / haer Vaderlandt ende al. Waerinne haer volghende obstinatie soo ghevoecht is/ met haer voorgaende boosheydt / dat den Gheselle selve die in handen is / niet en can beweecht worden om te laten sien eenighe teeckenen oft mercken van berou / wtgenomen alleene dat hy daer op noch blijft staende/ dat het hem leet is, dat hy sijn voornemen niet en can wtrichten.

3. De miraculeuse wtcomste/ de ontdeckinghe.

Ten derden/ de ontdeckinghe hier van en is niet weynich wonderlijck / het welcke soude worden miraculeuser van u lieden ghehouden/ indien ghy so wel kendet myne natuerlijcke dispositie als de ghene die my nae by zijn. Want ghelijck ick altijdt ghehouden hebbe dat de suspicie is de sieckte van een Tyran / soo was ick soo verre aen dander extremiteyt / dat ick veel eer verachte allē waerschouwingen ofte apprehensien van practijcken. Ende evenwel op desen tijt was ick soo verre my selven contrarie / dat als den brief my ghetoont was by mijnen Secretaris / waerinne een generael duyster advertissement was ghegheven van sekeren dangereusen slach op desen tijt/ ick leydet terstont wt / ende begreep eenige duystere maniere van spreken daer in/ contrarie van de ordinaire constructie/ van de selve (ende in een ander maniere dan eenich Theologant/ oft Recht-gheleerde in eenige Universiteyt die soude ghenomen hebben) datter by soude gemeent worden dese schrickelijcke forme van ons al op te doen vliegē door buscruyt: eñ hebbe daer op

gheordi-

ghеordineert dat het ondersoeck ghedaen soude werden/ waer door de saecke wert ontdeckt/ende den Man gheapprehendeert/maer indien ickt hadde ghenomen oft gheinterpreteert op eenighe andere soorte van dangier/gheene wereltlicke provisie oft voorcomminge soude ons comen hebben doen ontcomen onse upterste destructie.

Ende hier in was insghelijcx eene wonderlijcke voorsienicheyt Gods/ dat als de partye selve was ghegrepen / hy was nu maer eerst ghecomen wt zijn huys van syn werck / hebbende syn Viercwerck om te ontsteken ghereet in synen sack/waer mede als hy bekent/ so hy hadde gegrepen geweest maer immediatelicken te voren als hy in huys was / hy was gheresolveert hem selven op te doen vlieghen met de ghene die hem souden hebben ghevangen.

Een sake isser daer nuue ick voor mijn part oorsake hebbe God te dancken/ dat indien God om onse sonden toeghelaten hadde dat hare boose aenslaghen souden hebben toeghegaen/men noyt en soude in toecomende tyden ghesept hebben oft geschreven/ dat ick soude hebben gestorven oneerlijck in een Ale-huys/ Bordeel/ oft sulcke verachte plaetsen/maer mijnen eyndt soude hebben geweest met de aldereerlickste ende beste Compaignie/ende in die aldereerlijcste ende alderbequaemste plaetse voor een Coninc / om te doen dingen alderbequaemst voor sijn Officie. Ende te meer hebben wy al oorsaecke Godt te dancken voor dese syne ghenaedighe verlossinghe. Ende insonderheyt ick van mynen tweghen / dat hy my ghegeven heeft noch eens oorlof / Godt gheve wat my hier nae overcomen sal/u te vergaderé in dese Eerlijcke plaetse; ende hier in dese plaetse / alwaer onse generale destructie gheweest soude hebben / hem groot te maecken ende te prysen voor Onse alghemeyne verlossinghe;dat ick met rechte nu mach seggen van myne ende uwe Vyanden/ghelijck David dickwils seght in den Psalm/ Inciderunt in foveam quam fecerunt. Ende nadien Scipio een Heyden / alleenlijck gheleydt door het licht der Natueren / Op dien dach doen hy was beschuldicht van de Tribuns van het volck van Roome / van verquistinghe ende het verdoen in syne Punische oorloghen van de Schatten der stadt/onversiens brack wt met dese af keeringe van hen van die saecke/haer vermanende te ghedencken dat dien dach/ was den dach van het jaer/ op den welcken haer Godt hadde ghegheven soo groote victorie teghen Hannibal, Ende derhalven dattet bequamer voor hen al was / latende andere saecken/ te loopen nae den Tempel om Godt te prysen voor die soo groote verlossinghe/het welcke het volck al volchde met eender stemmen: Hoe veel meer hebben wy oorsaecke de welcke Christenen zyn / desen tijdt te besteden in dese plaetse om Gode danck te seggen voor syne groote ghenade/al hadden wy gheen ander bootschap ofte vergaderinghe hier ghehadt op desen tijdt.

Waerinne ſoo ick gheſproken hebbe meer ghelijck een Theologant als ſoude ſchijnen deſe plaetſe te belanghen / de materie ſelve moet mijne excuſe maken: Want zijnde hier ghecomen om Godt te dancken voor een Goddelijck werck zijnder ghenaden / hoe can ick ſpreken van deſe onſe verloſſinghe van ſoo Helſche eene practijcke/ ſoo wel als in een tale van Theologie/ welcke is het directe teghendeel van ſoo vervloeckt een voornemen. En derhalvẽ mach ick met rechte eyndighen dit propooſt/ als ick het hebbe begonnen met deſe ſententie: De Genade des Heeren is boven alle ſyne wercken.

Daer reſteert nu dat ick u lieden cortelijc ſoude informeren wat hier nae te doene ſtaet op de occaſie van dit ſchrickelijcke ende ſeltſame accident. Voor ſoo vele u lieden belangt de welcke zijt myne trouwe ende beminde Onderdanen van allen Staten/ Ick weet dat uwe herten ſoo met yver zijn ontſtekẽ in deſe bootſchap / ende uwe tonghen ſoo bereyt om wt te ſpreken uwe dienſtighe affectiẽ/ ende uwe handen ende voeten ſoo gherect om tſamen te loopen in de executie daer van (voor het welcke/ ghelijck ick niet en hoeve u de ſpoore te gheven/ ſoo en can ick u niet dan pryſen voor het ſelve) dat het wel moghelijck can zyn dat den yver van uwe herten ſal maecken ſommighe van u in u lieder ſpreken lichtelijck te blameren ſulcke als moghen zyn onnooſel van deſen aenſlach; Maer aen d'ander zyde ick degheere dat ghy bemerckt/ dat ick droeve ſoude zyn dat yemant weſende onnooſel van deſe practijck / tzy inlandtſche oft wtlantſche / ſoude ontfanghen blame oft ſchade voor het ſelve. Want al hoe wel het niet gheloochent en can zyn / dat het was de eenighe blinde ſuperſtitie van hare dwalinghen in Religie/ die haer gheleydt hebben tot dit deſperaet voornemen; ſoo en volghet nochtans niet/ dat alle die profeſſie doen van die Roomſche Religie zyn beſchuldicht van het ſelve. Want ghelijck het waerachtich is/ dat gheen ander ſecte van Heretijcken / niet wtnemende/ Turcken, Ioden, noch Heydenen, oock niet die van Calicut, die den Duyvel aenbidden/ opt hielden ſtaende by de gronden van hare Religie/ dat het was gheoorlooft/ oft veel eer verdienſtich (ghelijck het de Roomſche Catholijcken noemen) te vermoorden Princen oft eenich volc voor ſaecken van Religie. Ende al hoe wel particuliere lieden van alle profeſſien van Religie hebben geweeſt ſommighe dieven/ ſommige Moordenaers/ ſommige Verraders/ nochtans altijt als ſy quamen tot haer eynde ende rechtveerdighe ſtraffe/ ſy bekenden dat hare faulte was in hare natuere/ ende niet in hare profeſſie/ (deſe Roomſche Catholijcken alleene wtghenomen:) Evenwel is het waerachtich aen dander zyde / dat vele eerlijcke luyden verblindet moghelijck met eenighe opinien van het Pauſdom/ als ſoo zy niet gefundeert en zijn in de queſtien van de Natelijcke preſentie/ oft in het getal der Sacramenten/ oft eenige ſulcke

sulcke School-questie: evenwel en weten sy niet/ oft ten minsten en ghelooven niet alle de rechte gronden van het Pausdom/ het welc is inder waerheyt/ De verborgentheyt der ongerechticheyt. En derhalven bekennen wy met rechte/ dat vele Papisten/ insonderheyt onse Voor-vaders/ stellende haer eenich vertrouwen op Christum ende syne verdiensten in haren lesten adem/ connen ende zijn dicwils salich gheweest; versaeckende in dit poinct/ ende achtende de wreedtheydt der Puretanen weerdich den viere/ de welcke niet en willen toelaten eenighe salicheyt voor eenigen Papist. Ick derhalven besluyte aldus dit point/ Dat als aen d'een zyde vele eerlicke luyden/ verleyt met sommige dwalingen van het Pausdom / mogen evenwel blyven goede ende ghetrouwe Subjecten: also aen d'ander syde/ geene van de ghene dat rechtelick weten ende ghelooven alle de gronden/ ende School conclusien van hare leere/ connen t'eenigher tijdt zijn oft goede Christenen oft ghetrouwe Subjecten. Ende soo vele belangt wtlantsche Princen ende Staten/ Ick mach so veel te meer de selven ontschuldighen/ ende hare Dienaers/ van de wetenschap ende het consent tot eenige sulcke rabauwerie. Als ick mach met rechte segghen / dat ick in dit poinct beter kenne alle Christelicke Coninghen by my selven: Dat gheenen Coninck noch Prince van Eeren wil t'eenigher tijdt hem selven soo seer vernederen als een goet ghedachte te dincken van soo leege ende oneerlicke verraderye: begeerende van u derhalven/ dat ghelijck als God my ghegheven heeft eenen gheluckighen vrede ende vriendtschap met alle andere Christelijcke Princen mijne naebueren (ghelijck nu terstont seer wijselick u lieden ghesegt wiert by My L. den Cancelier) dat ghy wilt eerbiedentlick oordeelen eñ spreken van hen in dese sake. Ende soo vele my belanght / Ick soude wel wenschen met die oude Philosophen/ datter waer een Crystalijnen venster in mijn borst/ waerinne al mijn volck mochte sien de alderseccreetste ghedachten mijnes hertẽ/ want dan mocht ghy al sien geene alteratie in mijnen sin door dit accident/ voorder dan in dese twee pointen. Het eerste/ Cautie ende voorsichticheyt in de Regieringe; om te ontdecken ende wt te soecken de verborgentheden van dese boosheyt soo verre als het mogelick is: Het ander/ na behoorelicke ondersoet/ strengicheyt van straffe op de gene de welcke sullen ghevonden worden beschuldicht van so vervloeckte ende ongehoorde vilainie. Ende nu in dese materie hebbe ick uwe ooren getroubleert met een abrupte reden/ niet gheset in eenige goede methode oft order: ghy hebt te considereren dat een abrupt/ ende onverdacht spreken alderbest past in het verhael van soo abrupt ende onordentlick een accident.

Ende ick hebbe geordonneert de prorogatie van dit Parlament tot nae Kersmisse op twee nootsakelicke respecten: waer van het eerste is/ dat noch Ick noch mijnen Raet connen hebben moete op

desen tijt beyde om order te nemen voor de apprehensie eñ ondersoeck van dese Conspirateurs / ende alsoo te wachten op de daghelijcksche affayren des Parlaments/ghelijck den Raedt moet doen. Ende de ander reden is / de noodtwendicheyt op desen tijt van diversche van u lieder presentien in u lieder Shires de welcke lasten ende bevelen hebben aldaer. Want ghelijck dese boos wichten dachten op te doen vlieghen in seker voeghen de heele Wereldt van dit Eylandt/ een yeder man hier opgecomen zijnde / oft om publijcke saken van Parlament/ oft anders voor haer eyghen private saken in het recht/oft andersins: Alsoo dese rebellen de welcke nv omgaẽ door het lant/ conden nemmermeer becomen hebben so bequamen tijt van versekertheydt in haere passagie oft eenige ongheoorloofde actien / als nu als het Landt door de voorseyde occasien is by maniere van spreken desolaet ghelaten / ende woest voor hen. Beneffens dat/het can zijn dat ic van u lieden sal begeeren in u lieder naeste Sessie/op u lieden te nemen het Oordeel van dese Misdaet: Want gelijck soo extraordinaire een faict verdient een extraordinaris oordeel/so en cander niet dencke ick (volgende haren eygenen Regel) een bequamer Gerichte voor hen zijn/dan dat sy souden werden ghemeten met de selue maete waermede sy ons dochten te meten: Ende dat de selve plaetse ende persoonen/die sy dachten te verderven/souden wesen de rechtveerdige wrekers van haere soo onnatuerlijcke een Vader-moort: Daer en bouen niet wetende dat ic sal hebben occasie om by u lieden selve te comen in dese plaetse in het beginsel van de naeste Sessie van dit Parlement/ (aengesien haddet niet gheweest om de leveringhe van de Artijckelen daer op gheaccordeert by de Commissarisen vande Vnie / het welcke was gedacht alderbequaemst dat het ghesch ieden in mijne teghenwoordicheydt / alwaer beyde het hooft ende de lidtmaeten van het Parlament waeren t'saemen / mijne teghenwoordicheydt hadde anders hier van noode niet gheweest op desen tijt: Het heeft my derhalven goet gedocht tot eẽ beslupt van dese by eencompste/ te discoureren met u liedẽ een weynich ordentlijc de rechte natuere ende beschrijvinge van een Parlament / het welcke ic wil uwe memorie bevelen tot uwe naeste nedersitten / op dat ghy dan sulckes in het werck lecht als de occasie haer sal presenteren.

Want al hoe wel waerachtich is / dat op de eerste Sessie van mijn eerste Parlament/het welcke niet langhe en was naer mijne incompste in dit Coninckrijck/het conde my niet wel aenstaen u lieden te informeren van eenighe saecke belangende de wetten ofte staet alhier: want alle kemisse moet zijn oft inghestort / oft vercreghen / ende aenghesien de eerste soorte daer van is nv met de Prophetie opghehouden in de Wereldt/het en conde niet mogelijc zijn voor my in mijne eerste incompste alhier / al eer de ervarentheydt

heydt my t'selve gheleert hadde/bequaem te zijn om te verstaen de particuliere verborgentheden van dese regeringhe/ doch nu na dat ick hebbe gheregeert by na dry jaeren onder v/ ende hebbe gheweest sorchvuldich om te observeren die dinghen de welcke belanghen tot het ampt van een Coninck / al hoe wel dien tijt is maer eenen corten tijt tot experientie in andere/ nochtans in een Coninc mach het zijn ghehouden voor eenen redelijcken langhen tijt / insonderheydt in my / de welcke hoe wel ick ben maer in seker voeghen een nieu Coninck alhier/ nochtans hebbe lange verkeert in het ampt van een Coninck in sulck een ander Coninckrijcke / als aldernaest van al over een compt met de wetten ende costuymen van desen staet. Remitterende tot u lieder consideratie te ordeelen van het gene het welcke is gheweest ghesloten by de Commissarisen van de Vnie/ waerinne ic nu besich ben om u lieden te kennen te geven/ dat alsoo ick can ghetuygenisse gheven den voorseyden Commissarisen/dat sy niet hebben gheaccordeert noch ghesloten daerinne eenighe saecke / waerinne sy niet en hebben voorsien soo wel de welvaert ende commoditeyt van het een landt als van het ander. So connen sy al my gheven ghetuygenisse / dat ick soo verre was van haer te dringen om te accorderen in eenige saecke/ welcke moechte met haer brenghen eenich preiudicie voor desen volcke ; dat ick ter contrarien haer altijt vermaende nemmermeer te besluyten op eenighe sulcke vnie/als soude moghen brenghen met haer hinder oft quaetwillicheydt tot een van de voorseyde natien: want het laeten van eenich sulck dinck/conde niet anders wesen als de grootste hinderinghe die conde wesen tot sulcke eene actie / de welcke Godt by de wetten der natueren voorsien heeft dat soude wesen t'zijner tijt / ende heeft het nv in effecte volbracht in mijnen persoon ; tot welcken eynde mijn Heere den Cancellier heeft beter ghesproken/ dan ick bequame ben om te verhaelen.

Ende belangende de natuere van dit hooge Hof Parlamenten/ het is anders niet dan des Coninckx grooten Raedt / welck den Coninck doet vergaderen/ t'zy op occasie van wtlegginghe/oft afbrekinge van oude wetten/oft het maecken van nieuwe / na dat de quade manieren sullen verdienen/oft voor de publijcke straffe van wtnemende quaetdoenders / oft den lof ende belooninghe van de deuchdelijcke ende die het wel verdient hebben; waer in dese vier dinghen zijn te bemercken.

1. Ten eersten/waer wt dit Hof bestaet.
2. Ten tweeden/ wat materien dat bequaem zijn voor het selve.
3. Ten derden/ tot wat eynde het gheordonneert is.
4. Ende ten vierden / welck de middelen ende weghen zijn / waer deur desen eyndt soude comen te pas ghebrocht worden.

Soo vele belangt het dinck ſelve/Het beſtaet wt een Hooft ende een Lichaem: Het Hooft is den Coninck/het Lichaem zijn de lidtmatē van het Parlament. Dit Lichaem wederom is noch gedeylt in twee deelen; Het Opper ende Onder Huys: Het Opper Huys beſtaet ten deele wt den Adel/Wereltlijcke luyden/welcke zijn erfſelicke Raedtſ-heeren tot den Hooghen Hove van Parlamente by de eere van hare Creatie ende Landen: Eñ ten deele wt Biſſchoppen/Gheeſtelicke perſoonen/ de welcke zijn inſghelijcx wt crachte van hare plaetſe ende weerdicheyt Raetſ-heeren/Lijfrentiers/oft Ad vitam vā deſen Hove. Het ander Huys beſtaet wt Ridders voor de Provincie; ende Jonckers eñ Ghedeputeerde voor de Steden. Maer om dieſ wille dat het ghetal ſoude zijn oneyndelick (indien alle de Edelluyden ende Ghedeputeerde om tegenwoordich te zijn in een yeder Parlament Derhalven is daer een ſeker getal wtgecoren eñ geleſen wt dat groote Lichaem/ dienende alleenelick voor dat Parlament/ alwaer hare perſoonē dat lichaem repreſenteren.

Nu de materien waer van ſy ſullen handelen / behooren derhalven generael te weſen/ende veel eer van ſulcke materiē als die niet wel en connen gheeffectueert weſen ſonder de vergaderinghe van dat generale Lichaem / ende niet meer van deſe generale/ dan den noodt ſal vereyſſchen: want ghelijck in Corruptiſſima Republica ſunt plurimæ leges; So beſtaet het leven ende ſtercte van de Wet niet in het ophoopen van oneyndelicke ende confuſe ghetalen van Wetten; maer in de rechte interpretatie ende goede executie van goede eñ heylſame Wettē. Indiē dat dit ſo is/noch en is deſe plaetſe aen de een zyde niet voor een yeder haeſtighe eñ coppige menſch om nieuwe Wetten wt zijn eygen inventie voor te ſtellē: ja veel eer conde ick wenſchen dat deſe beſighe hoofden ſouden gedencken deſe Wet van de Lacedemoniers/Dat ſo wie quame om voor te ſetten een nieuwe Wet den Volcke / ſoude moeten opentlick hem ſelven preſenteren met een ſtrop aen ſynē hals/op dat indien de Wet niet en wierde aengenomen/hy daer mede gehangen ſoude werden. So voorſichtich ſoude men zijn in Nieuwicheden voor te ſtellen/ maer boven al niet voor te ſtellen eenighe bittere oft ſeditieuſe Wetten/ welcke niet anders en connen voortbringhen dan quaetwillicheydt ende miſcontentement tuſſchen den Prince ende zijn volck: Nocht en is het aen d'ander ſyde een bequame plaetſe voor private perſoonen onder het coleur van generale Wetten / niet anders voor te ſtellen dan haer eyghen particulier ghewin/ tſy tot ſchade van hare private ghebueren/ oft tot de ſchade van het heele Landt in het generael/de welcke menichmael onder ſchoone ende lieffelicke Titelen/zijn ſaechtelick over gepaſſeert/ ende alſo dieſtelick geprocureert ſonder conſideratie/dat de private meyninge van de ſelve nerghens el toe en ſtreckt dan oft tot de bederffeniſſe van een particu-

liere

liere partye/oft anders onder het coleur vã een generale weldaet/ om te berooven het arme volck / ende dient als oft het waer voor eenen generalen Impost op hen/om de burse te vollen van sommighe private persoonen.

Ende so vele belangt den eyndt om den welcken het Parlament is gheordonneert/wesende alleenelick tot de voorderinge van Godes glorie/ende de bevestinge ende welvaert van den Coninck ende zijn volck: Het en is geen plaetse dan voor particuliere persoonen/ om aldaer voort te bringhen hare private concepten/ noch tot ghenoechdoeninghe van hare curieusheyt/ ende alderminst van al om te toonen hare welsprekentheyt/ om den tijt op te houden met langhe ghestudeerde ende welsprekende Oratien/ Neen/ de Eerbiedinghe Godes/ Haren Coninck/ ende haer Lant wel hebbende plaetse genomen in hare herten/ sullen haer beschaemt maken van sulcke ydelheden/ende doen gedencken dat sy aldaer zijn als gesworene Raedts-heeren aen haren Coninck / om te gheven haer beste advijs tot de voorderinge van synen dienst/ende den floorerenden welstant van syn Landt.

Ende ten lesten/ so ghy wilt ten rechten bemercken de middelen ende weghen / hoe dat ghy alle uwen arbeydt sult bringhen tot een goet eynde/ ghy moet ghedencken/ dat ghy hier vergadert zijt by uwen Wettelicken Coninck/ om hem te geven uwe beste advijsen/ in de saken by hem aen u gheproponeert/wesende van die natuere/ die ick alreede ghesept hebbe/ waer in u staet grootelick delibereren/ende op u lieder conscientien claerlick te determineren hoe verre dat die dinghen die gheproponeert zijn over een comen met den welstant/beyde van u lieder Coninck/eñ van u lieder Lant/ welcke welstanden niet en connen gescheyden wesen. Ende gelijck voor my selven/ de Werelt my altijt sal ghetuyghenisse gheven / dat ick nemmermeer eenich dinck u lieden sal proponeren/het welcke niet soo wel en sal strecken tot het ghemeyne beste/als tot eenighe weldaet voor my: Also en sal ick nemmermeer my selven stellen tegen het ghene/het welcke soude moghen strecken tot het welvaren van het ghemeyne beste/voor het welcke ick gheordonneert ben/gelijck ick dickwils ghesept hebbe. Ende ghelijck het u toestaet u lieder advis te gheven in sulcke dinghen als by uwen Coninck sullen zijn gheproponeert: so is het aen uwe syde uwe schuldige plicht te proponeren eenighe dinghen de welcke ghy condt nae rijpe deliberatie oordeelen noodtsaeckelick te wesen/tsy tot die eynden daer alreede van ghesproken is/ oft anderssins voor de ontdeckinge van eenich verborghen quaet in het Coninckrijcke/het welcke moghelick niet en is ghecomen tot de ooren des Coninex. Indien dan dese behoort te wesen uwe statelicke maniere van procederẽ in dese plaetse/men soude hem schamen te toonen de cloeckheyt van zijn verstant hier/ tsy in gecken/spotten oft lasteren den Prince oft dẽ Staet in eenich

poinct/ oft oock in het voorstellen van schimpinghen op hare medegheselLen/ voor welck de Herbergen oft Taphuysen zijn bequamer plaetsen/ dan dit Heerlicke ende Hooghe Hof van Parlamente.

Tot een besluyt dan/ aengesien ghy staet om op te breken/ om de redenen die ick u alreede geseyt hebbe/ ick begeere dat de ghene die eenighe bedieningen hebt in u lieder Landen / u haestet naer huys om te reprimeren de insolentien van dese Rebellen / ende te apprehenderen hare persoonen / waer in als ick hertelicken bidde Godt Almachtich voor u lieder voorspoedich succes: So en twijffele ick niet/ oft wy en sullen eer lanck hooren de goede tydinge van het selve; Ende dat ghy sult hebben eene ghelucklighe wedercomste/ ende tsamencomste alhier tot onser alder vertroostinghe.

Hier sprack den Heere Cancellier, nopende het wtsetten van het Parlament. Ende gedaen hebbende, syne Majesteyt stont weder op, ende seyde:

NAdemael het Gode belieft heeft my twee sulcke notable verlossingen te geven op eenen dach van de weke/ welc was dynsdach/ ende insgelijcx op eenen dach van de maent / namelijck den vijfsten/ om daer by my te leeren / dat ghelijck het was den selven Duyvel die my gheduerich persequeert: het oock den selven God alleene die my altijt crachtelijck verlost; ick dencke het derhalven niet onbetamelijc/ dat den eenentwintichsten dach January welcke sal comen op eenen dijnsdach / soude wesen den dach van de by een compste van dese naeste Sessie van Parlamente/ hopende ende my selven versekerende/ dat den selven Godt/ die nv my ende u lieden alsoo notable ende ghenadighe verlossinghe ghegheven heeft/ sal voorspoedich maecken alle onse affairen in de naeste conclusie. Ende nu bemercke ick Godt heeft dit wel voorsien dat de eyndinge van dit Parlament is gheweest soo langhe ghecontinueert; Want ghelijck voor mijn paert/ ick noyt hadde eenighe andere intentie; dan alleene om te soecken so verre mijne welvaert eñ voorspoet / als die can ghesaemdelijck staen met den florerenden staet van de heele ghemeynte/ soo ick v dickwils ghesept hebbe: Also aen dander zijde bekenne ic/ indien ick hadde geweest in u lieder plaetsen in het beginsel van dit Parlament/ (het welcke was soo haest naer mijn incompste in dit Coninckrijcke / waerin ghy condt niet hebben so volcomen wetenschap van mijne inclinatie/ als de experientie daer na v gheleert heeft/) ick en conde niet hebben dan ghesuspecteert / ende qualijck gheinterpreteert diversche dinghen/ in het versoecken / waer af / nu ick hope door uwe experientie van mijne conditie ende forme van regeringhe/ ghy wel ghenoech claer zijt ende gheresolveert.

Een

Een discours van het ontdecken van dit onlancx voorghenomen verraet; Met de Examinatie van veele vande ghevanghenen.

DAer is eenen tijt dat niemant en behoort stil te swijghen: Want het is altijt ghehouden geweest als eenen generalen reghel/ende ongetwijffelde Maxime/ in alle wel ghestelde republijcken (t'zy Christelijcke/ eñ soo geleydet door het Goddelijc licht van Godes woordt; oft Heydensche / ende soo gheleydet door het schemerende doncker licht der natueren/oock hoedanich haer professie was/op desen grondt zijn sy al geaccordeert / dat als oft haer Religie/haer Coninck/oft haer landt was in eenich extreme perijckel/geen goet Patriot en behoort dan achter te houden noch zijne tonge oft zijne handt/volgende zijne beroepinge ende macht / van te helpen af te stooten de iniurie/te bedwinghen het gewelt/ eñ te wreken de misdaet op de autheurs daer van. Maer indien opt eenich volc was gegeven eenige sulcke occasie/ het is voorwaer desen volcke nu / ia dit heele Eylant/ende alle de reste behoorende tot dese groote ende glorieuse Monarchie. Want indien in gheene Heydensche republijcke/geen privaet persoon conde dencken zijn leven geluckelijcker ende heerlijcker te besteden/dan in de defensie/van een van dese dry/te weten/oft pro Aris, pro Focis, oft pro Patre Patriæ; Ende dat het perijckel van eenich van dese/soude tseffens verstoorẽ het heele lichaem van de republijcke/niet meer als gedeylde leden/maer als een vaste ende ondeelijcke masse: Hoe veel behooren wy het waere Christelijcke volck / d'welck bewoont dit vereenichde ende recht gheluckighe Eylandt/onder de vloghelen van onsen goedertieren ende Godsalighen Monarche? Ja/hoe oneyndelick grooter oorsake hebben wy te ghevoelen ende ghewaer te worden selve de smerte van die wonde / niet alleene voorghenomen ende gheexecreert (niet gheconsacreert) voor de uterste verdelginghe van onse waere Christelicke Professie/noch tsamen daer mede alleenelick voor het afsnyden van ons Hooft ende Politijcschen Vader / Sed ut nefas istud & Sacrilegiosum parricidium omnibus modis absolutum reddi possit? Ende op datter niet en soude ghebreecken om te maecken dese Kerck-roovighe Vader-moordt een voorthooner van schelmerije / ende een misdaedt (jae / een Moeder oft Winckel van alle misdaden) sonder exempel / sy luyden souden hebben ghevoecht de Destructie van het gheheele Lichaem by het Hooft/ soo

Dat is/ voor de Altaren/voor de haerdẽ/ ende voor den Vader des Vaderlandts.

Dat is/ Maer op dat dese onbillicheyt ende kerckroovighe Vadermoort in allẽ manieren volcomẽ soude mogen zijn gemaeckt.

soo dat Grex cum Rege, Aræ cum focis, Lares cum Penatibus, souden al met eenen donderslach tsamen naer den hemel hebben gesonden gheweest: Den Coninck onse Hooft / de Coninginne onse vruchtbare Moeder/ende dese jonghe Olijf planten/ niet hare maer onse. Onse Eerweerdighe Clergie/onsen heerlijcken Adel / de ghetrouwe Raetsheeren/ de statelijcke Richters / den meestendeel van de weerdighe Ridders ende Jonckers / alsoo wel als van de alderwyste Ghedeputeerde. Alle de Clercken van de Croone/ van den Raedt/Signet/Segel/ofte van eenighen anderen principalen stoel van Gherichte. Alle de Recht gheleerde / tsamen met een oneyndelijck ghetal van het ghemeyne volck: Jae haere racsende woeden soude niet alleene ghecomen hebben op redelijcke ende ghevoelijcke creatueren sonder onderschept van Staet / geslachte oft ouderdom: Maer tselfs de ongheveolijcke houten ende steenen en souden niet vry gheweest hebben van hare furie. De Halle van Justitie; het Parlament huys; de Kercke die gebruyckt wort tot de Crooninge van onse Coningen; de Monnmenten van onse voorgaende Princé; de Croone ende ander merckteeckenen van den Conincklijcké staet/ al de Registers/soo wel van het Parlement/ als van yeder particuliers mans recht/met een groot ghetal van Charters ende dierghelijcke/souden al hebben begrepen gheweest onder dat schrickelijcke Chaos. Ende soo de Aerde als sy soude hebben gheopent gheweest soude voort ghesonden hebben wt den bodem van den helschen poel sulcken sulferighen roock / furieuse vlammen / ende schrickelijcken donder / dat soude hebben gheweest door haeren duyvelschen domsdach ghedestrueeert ende verdelghet / in eenen ooghenblick/ niet alleene onse teghenwoordighe levende Princen ende volc/ maer oock onse onghevoelijcke Monumenten bewaert voor toecomende tyden. Soo dat niet alleene wy selve die sterffelijck zijn/maer de onsterffelijcke Monimenté van onse oude Princen ende Adel/ de welcke hebben so weerdichlijck gepreserveert geweest van tijdt tot tijdt/ als de overblijvende Tropheen van haere eeuwighe glorie / ende die soo langhe hebben ghetriumpheert over den nydighen tijdt/ souden nu al t'samen gheconsumeert hebben gheweest: Ende alsoo niet alleene wy/ maer de ghedachtenisse van ons ende de onse/ soude aldus hebben wtghebluscht gheweest in eenen ooghenblick. Den waeren schrick derhalven van dit vervloeckte voornemen/ heeft my opghewect om my selven te bedincken/ waer in ick alderbest mach ontlasten mijn Conscientie in een' saecke soo generael ende ghemeyne/al en waer het maer eenen steen te bringhen tot het bouwen/oft veel eer met de weduwe een myte in de ghemeyne busse. Maer aenghesien tot soo hatelijcke ende ongehoorde inventie / daer gheen meerder vyandt zyn en can dan de selve/de eenvoudige waerheyt daer van eens zijnde opentlijck bekendt ende verbreypt; ende datter

datter gheen stercker argument van noode en is om sulc een voornemen te brenghen in al ghemeyne detestatie / als de sekerheyt dat soo monstreus een dinck conde eens voorghenomen zijn/ia daerop besloten / daerin gewrocht / ten vollen ghereet/ende binnen twaelf uren soude zijn gheexecuteert: Mijnen drydobbelen yver tot dese segeninghen / waer van sy souden ons hebben soo violentlijck ghemaeckt al Weduwen/heeft my doen resolveren om hier te beschrijven het waerachtich verhael van dese monstreuse ende onnatuerlijcke voorghenomen Tragedie/ hebbende beter occasie by de middelen van mijnen dienst ende cōtinuele residentie t'hove/om te weten de waerheyt daer van/ dan andere die mogelijck hebben t'selve alleene by hooren segghen door de derde oft vierde handt. So dat daer dese erger dan Catilinæ gedachten ons wt te roepen ende onse ghedachtenissen; haere infame memorie sal by dese middelen blijven tot den eynde der Wereldt / aen deen zyde: Ende aen dander/ Godes groote ende ghenadige verlossinghe van zijnen ghesalfden ende ons al / sal blijven in ghedachtenisse die nemmermeer en sal sterven. Ende Godt gheve dat het mach in Tafelen van Marber van danckbaerheydt ghegraveert zijn in onse herten.

Terwijlen dit Landt ende heele Monarchie floreerde in eenen seer ghelucktighen ende overvloedighen vrede / soo wel binnen den lande als daer buyten / ondersteunt ende ghelepdt door dese twee voorneemste Pilaeren van alle goet goevernement/Godtsalicheyt ende Justitie/gheen wtwendighe quaetwillicheydt / noch inwendighe stil spreken van discontentement sich vertoonende in eenighe weghe; de Coninck wedercomende van zijne Jacht exercitie tot Royston, op occasie dat nu nae by was van het Parlament / het welck hadde gheweest tweemael alreede wtghestelt / ten deele ten aensiene van het sapsoen des iaers/eñ ten deele van den terme / gelijck de winden altijts alderstilst zijn voor eenen storm: Ende ghelijck de Sonne blinckt dickwils alderheetst om voor te seggen een volgende. Alsoo op dien tijt van de meeste stilte began desen secreten ghebrodden donder wt te werpen de eerste spranken/eñ vlammende weerlichtinghe van het aenstaende tempeest. Want op saterdach van de welcke immediatelijck voorgaende des Conincks wedercomste/welcke was op eenen woonsdach (wesende niet meer als thien daghen voor het Parlament) den Grave Mountegle/ Sone ende hoor van den Grave Morley / zijnde in zijn eyghen logijst ghereet zijnde om te gaen eten ten seven uren des avonts/ een van zijne Lackayen(die hy ghesonden hadde in een bootschap over de strate) was ontmoet by eenen onbekenden knecht van middeler statuere / welcke hem leverde eenē brief/hem belastende die te gheven in mijnes Heeren zijns Meesters handen: de welcke Grave niet langher ontfanghen hebbende / dan dat hy dien opghebroken

Eenen brief gelevert aen den Heere Mountegle

C hadde/

hadde/merckende dat het was van een onbekende ende wat onleselijcke handt / ende sonder date oft subscriptie; riep een van zijne knechten tot hem om hem dien te helpen lesen. Maer niet eer en verstont hy het seltsame inhout daer vã/al hoe wel hy wat perplex was / wat constructie hy daer van maken soude (als van een saecke van consequentie/ghelijck het inder waerheyt was/oft eenigen mallen ghemaeckten Pasquil by sommige zijne vyanden om hem af te schricken van zijnen dienst in het Parlamẽt) even wel als een seer goet ende ghetrouwe subieckt besloot hy dien niet te verswyghen/Godt gheve wat daer van moechte comen. Waer op niet teghenstaende de laeticheydt ende duysterheydt des nachts in dien tijt des jaers/hy trock terstont naer het Pallays van zijne Mayesteyt tot VVhitehall, ende leverden daer den selven brief aen den Grave van Salisbury den voorneemsten Secretaris van zijne Majesteyt. Waer op den voorseyden Grave van Salisbury hebbende den brief ghelesen / ende ghehoort de wijse hoe hy in zijne handen ghecomen was / animeerde grootelijckx eñ prees mijn Heere voor zijne discretie/hem claerlijck segghende / dat Godt gheve wat den eyndt vãden brief hier na moechte wtwijsen/even wel bracht hem dit accident inden sin verscheyden advertissementen die hy ontfanghen hadde van over Zee/de welcke hy hadde te kennen ghegeven soo wel den Coninck zelve als verscheyden van zijnen secreten Raetsheeren / belangende sommige saeken daer de Papisten mede besich waeren/ beyde binnen den lande ende daer buyten/preparatie maekende voor eenighe combinatie onder henlieden teghen den tijt deses Parlements / om bequaeme te zijn om te leveren op dien tijt aen den Coninck eenige petitie om toleratie van Religie: welcke soude wesen ghelevert in sulcke order ende soo wel gheschickt/ als dat de Coninc soude onwillich wesen te refuseren haere requesten; ghelijck de stoute bedelaers biddende om een aelmoesse met een open handt/maer draghende eenen steen in de ander/in cas van refus. Ende derhalven besloot den Grave van Salisbury met den Grave Montegle, dat hy soude ten aensien van des Coninckx absentie den selven brief communiceren met sommighe meer van den raet van zijne Mayesteyt; het welck my L. Mountegle goet vandt: alleenlijck hier by voeghende dese begheerte by forme van protestatie/dat Godt geve wat wtcompste hier van moecht zijn/ het en soude hem niet gheweten worden/ als procederende van soo lichte ende te subyte eene apprehensie/dat hy desen brief leverde / zijnde alleenelijck daer toe ghemoveert om te betoonen zijne ghereede devotie ende sorge voor de preservatie van zijne Mayestept ende den Staet. Ende aldus communiceerde den Grave van Salsbury terstont den brief den Heere Camerlinck. Waer op dese twee in de tegenwoordicheyt vanden Grave Mountegle, gedẽckende de voorgaende

Ontdect aẽ den Grave van Salisbury.

Voornemen der Papistẽ van te leveren een petitie aen sijne Mayesteit/ om te biddẽ toleratie vã Religie.

Den Heere Camerlinck wort den brief gecom

gaende intelligentie alreede gementioneert/welcke schijnt te heb-ben eenighe relatie met desen brief: De teere sorchfuldicheydt die sy altijt ghedraghen hebben voor de preservatie van den persoon van zijne Mayesteyt dede haer apprehenderen/dat eenighe perijc-keleusen aenslach scheen daer by voorghenomen te zijn teghen de selve/het welcke te naerder aenginck den voorseyden Heeren Ca-merlinck sorghe daer af te hebben / ten aensien dat het belangt tot het last van zijne officie te oversien soo wel alle plaetsen van ver-gaederinge daer zijne Mayesteyt sal logeren/ als zijnder hoocheyt eygen huysen. Eñ derhalvē besloten dese twee voorsz. Raets-heeren dat sy souden by haer voegen dry meer vanden Raet/te weten den Heere Admirael/de Gravē van VVorcester ende Northampton,om te wesen also particulierelijck verwitticht van dit accident/ welc-ke zijnde al t'samen ghecomen tot het ondersoecken op een nieuw het inhout vanden voorseyden brief/ beslotē dat hoe slecht een sake dat het mettē eersten scheen te wesen/even wel het niet en was ab-solutelijck te verachten / ten aensien van de sorghe die moeten heb-ben van de preservatie van den persoon van zijne Mayesteyt:maer noch resolveerden sy tot twee redenen/ eerst den selven den Coninc selve te communiceeren eer dat sy souden procederen tot eenighe voorder Inquisitie in de saeke/soo wel om de verwachtinge eñ er-varētheyt die sy haddē van het geluckige Ordeel van zijne Maye-steyt/in het verclarē eñ solveerē vā duystere redene eñ twijffelach-tige mysterie. Als ooc om dat te meer tijts soude zijn gegevē om de practijcke te rijpē/indiē daer eenige was/waer door de ontdeckin-ghe mocht zijn te claerder ende evidenter/ ende den gront van pro-cederen daer op vaster/ rechtveerdigher ende lichter. Ende alsoo volghende hare determinatie/ ghinck den voorseyden Grave van Salisbury tot den Coninck in syne Galerie op Vrydach / wesende Alder heylighen dach/ in den achternoen/welck was den dach nae de aencomste van syne Majesteyt / ende niemandt dan hy selve te-ghenwoordich wesende met syne Hoocheydt op dien tijdt / alwaer sonder eenighe ander sprake oft oordeel ghegheven op den Brief/ maer alleene verhalende simpelick de forme van de leveringe daer af/hy presenteerden aen syne Majesteyt. Het inhout waer van al-hier volghet:

municeert by dē Grave van Salisbury.

Goet gevon-den by de Raets-heere den Coninc den brief te openbaren.

Op alder-helighē toōt den Grave van Salisbury den brief dē Co-ninck.

MYn Heer wt liefde die ick draghe tot sommighe van uwe Vrienden/ ben ick oock sorchvuldich voor uwe behoudenis. Derhalven advisere ick u/ soo lief als ghy u leven hebt/dat ghy wilt middel van excuse soecken/ om niet te comen int Parlament.

Want God ende de Menschen hebben te samen beslo-
ten de straffen de sonden van onsen tyde. Daeromme
acht dese waerschouwinghe niet licht/maer vertreckt u
in u Landt / daer ghy den avondt in rust meucht ver-
wachten: Want al hoe wel daer gheen apparentie is
van eenighe beroerte/ Ick segghe evenwel dat sy sullen
ontfangen eenen vreesselicken slach in dit Parlament/
eñ evenwel sy en sullen niet sien wie't hun gedaen heeft.
Dese raedt is niet te versmaden/ want het can u goedt
doen ende gheen leedt: want het perijckel sal gepasseert
zijn/soo haest ghy den Brief sult hebben verbrant. Eñ
ick hope dat God u de gratie sal gheven/ dat ghy desen
raedt wel sult ghebruycken. In wiens heylige bescher-
minghe ick u bevele.

Het oordeel van syne Majesteyt van den Brief.

Den Coninck en hadde niet soo haest den Brief ghelesen/ oft na een weynich pauseren/ ende doen hem weder over leesende/ hy gaf zijn oordeel daer van in sulcker voegẽ / dat hy dacht dat het niet en was te verachtẽ/ want dat den stijl daer van scheen te zijn cloecker ende diepsinnigher als ghewoone is te zijn in eenighen Pasquil oft Schimpbrief (de overtollicheden van ydele herssenen:) Maer den Grave van Salisbury merckende dat het den Coninck apprehendeerde dieper dan hy verwachte/kennende syne natuere/seyde hem dat hy docht by eene sententie daerinne/dat het scheen gheschreven te zijn by eenighen Sot oft onsinnighen Man / leesende hem dese Sententie daer in: Want het perijckel is ghepasseert soo haest als ghy den Brief verbrandt hebt; welcke hy seyde/ was apparent te zijn het seggen van een Dwaes: want indien het perijckel was gepasseert so haest als den Brief was verbrant/dan moest de waerschouwinghe zijn van cleynder weerden/ als het branden van den Brief conde maken dat het perijckel soude zijn gepasseert. Maer den Coninc ter contrarien considererende de voorgaende sententie indẽ Brief/ Dat sy souden ontfanghen eenen vreesselicken slach in dit Parlament, ende evenwel en souden niet sien wie haer quetste. Voeghende dit tot de sententie immediatelick volgende/alreede geallegiert/riedt hier op/dat het perijckel ghementioneert/soude zijn eenich subijt perijckel door opblasen van Buscruyt: Want gheen ander insurrectie/ Rebellie/oft wat ander privaet ende desperaet attentat soude connen zijn bedreven oft gheattenteert in den tijt van het Parlament/

ende

ende de Autheurs daer van niet ghesien/ wtghenomen alleenelick/ indien het ware door een opblasen van Buscrupt/het welcke soude connen wesen volbracht by eenen slechten Rabaut in eenen duyste-ren hoeck: waer op hy was beweecht om te interpreteren ende te construeren de leste Sententie in den Brief (gheallegiert by den Grave van Salisbury teghen alle ordinaire sin ende constructie in Grammatica) als of by dese woorden/ Want het perijckel is ghepasseert soo haest als ghy hebt verbrant den Brief, soude bedecktelick wesen verstaen de onversienicheyt ende haesticheyt van het perijckel/ het welcke so haest soude zijn volbracht ende ten eynde/ als dat papier soude opgheblasen wesen in het vier / keerende dat woort van as soone,tot den sin van/as quickly.En derhalven begheerde/dat eer hy gaen soude na het Parlament/ de onder ruymten van het Parlament huys mochten wel ende nauwe zijn doorsocht. Maer den Grave van Salisbury verwonderende van desen wtlegh van syne Majesteyt/de welcke hy wiste soo verre contrarie te zijn syne ordinaire ende naturale dispositie/ de welcke altijt eer sondichde op de ander syde in niet te apprehenderen noch te glooven behoorelicke Waerschouwingen van practijcken ende perijckelen/als hy waerlick daer van was gheinformeert/ waer door hy menichmael hem selven heeft ghestelt in menighe desperate perijckelen: ende recht wtlegghende dat dese extraordinaire Cautie op desen tijdt voort quam wt de vigilante sorge die hy heeft van dē heelen staet / meer dan van synen eyghenen persoon/ de welcke souden al tsamen vergaen moeten hebben/ indien desen aenslach hadde gesuccedeert: Hy dachtet goet noch te dissimuleren tegen dē Coninck / dat daer hadde gheweest eenighe rechte oorsake van sulcke apprehensie: Ende eyndighende het propoost met eenige blyde gestie op dit Subject/ ghelijck syne ghewoonte is/nam oorlof op dien tijdt. Maer al hoe wel hy het scheen soo cleyn te achten teghen syne Majesteyt; evenwel syne ghewoonelicke ende voorsichtighe sorghe over den Coninck ende den Staet gheduerich brandende in hem/Ende hebbende met de salighe Maghet Maria opghelecht in syn herte des Coninex soo strenghe oordeel ende de constructie daer van: Hy en conde niet gherust zijn tot dat hy hadde ghecommuniceert met de voorseyde Heeren watter ghepasseert was tusschen hem ende den Coninck in het besonder. Waer op sy alſo ernstich warē om wederom te hersien de memorie van het selve propoost aen syne Majesteyt/ als het was bestemt dat hy soude tsanderdaechs/ wesende Saterdach logeren tot syne Hoocheyt: het welck hy dede in de selve privee Galerie/ende vernieuwde de memorie daer van den Heere Camerlinck / doen wesende teghenwoordich met den Coninck. Op welcken tijdt het was besloten/dat de voorseyde Heere Camerlinc soude/volghende syne ghewoonte ende Officie besien alle de Par-

De opinie van syne Majesteyt om te ondersoecken de onderruymtē vā het Parlament huys.

Het beſluyt vāte onderſoecken het Parlament huys eñ de ruymten daer onder.

lament huyſen / beyde boven ende beneden / ende bemercken wat apparentie van eenich ſulck perijckel ſoude moghelick connen ghemerckt worden by het ſicht van de ſelve: Maer evenwel / ſoo wel om te beletten ydele rumoeren/ als om te bequamer te zijn om te onderſcheyden eenich myſterie/ hoe dat de dinghen naerder waren ghereedt/ ſynen ganck derwaerts was gheordineert wtgheſtelt te worden tot den achternoen voor de nederſittinghe van het Parlament/welck was op den maendach volghende. Op welcken tijdt hy (achtervolgende deſe concluſie) ginck tot het Parlament huys/ vergheſelſchapt met den Grave Mountegle, zijnde in yver tot des Conincx dienſt ernſtich eñ curieus/om te ſien de wtcomſte van dat accident/waer van hy hadde het geluck van te zijn den eerſten ontdecker: alwaer hebbende gheſien alle de onder ruymten/ hy vondt in den Kelder onder het Opper-huys groote menichte eñ proviſie van Bilhouten/ Fagotten ende Colen: eñ vragende van Whyneard den verwaerder vande Garderobe/ tot wat ghebruyck hy hadde verhuert deſe leege ruymten eñ kelders/hy ſeyde hem/ dat Thomas Percy hadde ghehuert beyde het huys ende een deel van den kelder oft vaulte onder het ſelve/ ende dat het Hout ende Colen daerinne was des voorſeyden Edelmans eygen proviſie. Waer op den Heere Camerlinck/ſlaende ſyne ooghen ter zyden/wiert gewaer eenen geſelle ſtaende in eenen hoeck daer / hem ſelvē noemende des voorſeyden Percys Dienſtknecht/eñ den verwaerder van dat huys voor hem/maer inder waerheydt was het Guido Fawkens, den rechten man welcke ſoude hebben wtghericht die monſtreuſe Tragedie.

Hout ende Colen ghevonden by den Heere Camerlinck in de vaute.

Guido Fawkens draghende den name van Percys knecht.

De Heere Camerlinck ſiende op alle dinghen voorſichtelick/ evenwel in wterlicke apparentie met maer een ſorghelooſe eñ onvoorſichtige ooge(als betaemde ſo wijs eñ neerſtich een dienaer)hy addreſſeerde hem ſelven terſtont aen den Coninc in de voorſz. ſecrete Galerie/alwaer hy in de tegenwoordicheyt vanden Heer Treſorier/den Heere Admiral, de Graven van VVorceſter, Northampton, eñ Saliſbury, hy dede zijn rapport/ wat hy hadde geſien ende geobſerveert aldaer; noterende dat Mountegle hem gheſeyt hadde/ dat hy niet eer en hoorde Thomas Percy noemen te zijn den beſitter van dat huys/oft aenmerckende beyde ſyne ſlappicheydt in Religie/eñ de oude gemeynſchap in vrientſchap tuſſchen hem ſelven ende den voorſeyden Percy,de ſake was hem ſeer ſuſpect/ende dat den Brief van hem ſoude comen. Den voorſeyden Heer Camerlinck ſeyde oock/ Dat hy niet weynich verwondert en was van de extrordinaire groote proviſie van Hout ende Colen in dat Huys/ alwaer Thomas Percy hadde ſoo ſelden occaſie te blyven: als inſgelijcx hem quam in dē ſin dat ſynen Dienaer daer wt ſach als eenen cloecken ende deſperaten gheſelle.

Het rapport vandē Heere Camerlinc eñ oordeel vā wat hy hadde gheobſerveert in het onderſoeckē

Dit en conde niet anders als vermeerderen des Conincx eerſte

appre-

apprehensie ende jalousie: waer op hy insisteerde (als te vooren) dat het Huys moeste nauwe ondersocht wesen / ende dat die Bil-houten ende Colen moesten ondersocht werden tot den bodem/ dit zijnde seer suspect dat sy daer alleene ghelept waren om het poeder te bedecken. Van de selve meyninghe waren oock alle de Raedts-heeren doen teghenwoordich. Maer op de wijse van te doen dit ondersoeck wiert langhe ghedebateert: want aen d'een syde waren sy alle soo jaloers van des Coninckx verseeckertheydt / dat sy alle toestonden / dat daer niet en conde ghebruyckt werden te groote cautie om zijn perijckel voor te comen. Ende evenwel aen d'ander syde/ sy waren al onwillich ende onghesint dat in cas desen Brief soude bevonden wordē niet anders te zijn als evaporatie van ydel herssenen; dan een curieus ondersoeck wesende ghedaen / ende niet ghevonden/ soude niet alleene strecken tot de generale schandale van den Coninck ende den Staet / als wesende soo suspicieus van elcke lichte ende frivole ydele dinghen / maer insghelijcx legghen een schandelijcke imputatie op den Grave van Northumberlandt, een vande grootste Subjecten ende Raedts-heeren van syne Majesteyt/ desen Thomas Percy wesende van syn Maechschap ende alderghetrousten vriendt. Ende te liever waren sy curieus op dit punct/wetende hoe verre den Coninck verfoeyt ghedacht te wesen suspicieus oft jaloers van yemant van syne goede Subiecten/ hoe wel vanden cleynsten graedt. En derhalven/ hoe wel sy alle over een quamen op den voorneemsten grondt/ welck was te voorsien voor de gherusticheydt van den Persoon des Coninckx / nochtans differeerden sy seer in de circumstantien / by de welcke dese actie mocht best zijn ghedraghen met de minste opspraecke ende occasie van erghernisse. Maer den Coninck selve altijdt persisterende dat daer waren verscheyden scrupuleuse apparentien/ ende dat een nauwe ondersoeck van dese plaetsen conden niemandt preiudicie doen die onnoosel waren / hy ten lesten simpelijck haer resolveerde/ dat oft alle de deelen van dese ruymten moesten nauwe besocht werden / ende gheene moghelickheydt van perijckel ghelaten ongheexamineert / oft anders hy ende sy al moesten resolveren haer gantsch daer met niet te bemoeyen / maer simpelijck te gaen den naesten dach tot het Parlament / ende laten het succes de fortune / het welcke hy gheloofde dat sy souden zijn onwillich te nemen op hare conscientien: want in sulcken cas als dit / ende half ghedaen was ergher dan niet met allen te doen. Waer op het ten lesten wiert ghesloten/ datter niet onbesocht en soude werden ghelaten in dese Huysen: Ende evenwel tot een beter couleur/ ende om het beletten van rumoer indien niet ghevonden oft gheopenbaert wierde / het was goedt ghedacht dat op een wtghe-ven van VVhynards missen van eenighe van des Conincks
cleedin-

Een disputatie ontrēt de wijse van voorder ondersoeck.

Beslotē dat de ondersoeck soude zijn onder coleur van tsoeckē van garderoben stoffe / ghemist by Whynard.

cleedinghe oft gordynen/die hy te bewaeren hadde/alle dese ruymten souden zijn nauwe besocht om de selve. Ende tot desen eynde was Sir Thomas Knevet (Een Edelman van de secrete camer van zijne Mayesteyt) gheemployeert/zijnde een Justicier van vrede in VVestminster, ende eenen/van wiens oude ghetrouwicheydt beyde onse overledene Coninginne ende onsen nu Souverainen hebben ghehadt een breede proeve / de welcke volghende het betrouwen hem bevolen/ginck ontrent den naeste middernacht / tot het Parlament huys/vergeselschapt met sulck een cleyn ghetal als bequame was voor die bootschap. Maer voor zijne incompste in het huys vindende Thomas Percys geallegeerden knecht staende buyten de doore zijne cleeren ende leerssen aen hebbende in so doode eenen tijt van den nacht / hy resolveerden den selven te apprehenderen/gelijck hy dede/ ende daer na ginck voorder tot het ondersoeck van het huys/alwaer na dat hy hadde doen verlegghen eenige van de bilhouten ende colen/ hy vant eerst een van de cleyne tonnekens buscruyt/ende daer na alle de reste/tot den nomber van ses en dertich vaten/groot ende cleyne: ende daer na besoeckende den geselle die hy ghevangen hadde/vandt dry lonten/ende alle andere instrumenten bequaem om te doen vlieghen het poeder/reede by hem/de welcke hem terstont deden bekennen zijne eyghen schelmerye/ verclaerende insghelijcx tot hem/ dat indien hy hadde gheweest in het huys als hy hem greep/als hy was immediatelijck te vooren(aen het eyndigen van zijn werck) hy en soude niet hebben ghefaelt van hem op te doen vlieghen/huys ende al.

Fawx ghebonden ter middernacht buyten dẽ huyse

Aldus na dat Sir Thomas hadde den Schelm doen sekerlijc binden/ende wel bewaeren by de compagnie die hy met hem gebracht hadde/hy selve ginck weder tot des Conincx Paleys/ende verwittichde van zijne ghevarentheydt / den Heere Camerlinck ende den Grave van Salis burie/de welcke immediatelijck verwittichde de reste vanden Raedt die ghelogeert zijn in het huys/soo haest als sy haer conden reede maken/quamen met haere mede Raedts heeren/ tot des Conincx Slaep-camer/ zijnde op dien tijt by den vier uren inden morgenstont. Ende in het eerste incomen van des Coninckx cameredeur/den Heere Camerlinck niet langher connende verberghen zijne blijschap om het voorcomen van so groot een perijckel/ seyde den Coninck in een confuse haeste/dat het al was ghevonden ende ontdeckt/ende den verrader in handen ende vast ghebonden.

Op de wedercompste van Thomas Knevet den raet ontboden.

Doen order eerst genomen zijnde om te sendẽ voor de reste vanden raedt de welcke logeert in de Stadt / den ghevanghenen selve was ghebrocht in het huys / alwaer in aensien van de groothepdt van het accident/niemant en werdt achter ghehouden van het gesicht ende spreken met hem. Ende een wyle daer na / den raet examineerde hem: de welcke schijnende aen te nemen een Romeynsche

resolutie

resolutie scheen beyde voor den raet ende tot een yeder persoon dat met hem sprack dien dach so volstandich ende ghefondeert op zijne wonden/dat wy alle dochten dat wy ghevonden hadden eenighen nieuwen Mutius Scævola in Engelandt geboren. Want niet tegenstaende de schrickelijckheydt van de daet/de beschuldinghe van zijne conscientie/zijne subijte surprinse/den schrick de welcke soude hem bevanghen hebben door het comen in de tegenwoordicheydt van so statelijck eenen Raedt / ende de ongerustichheydt ende confuse questien waer mede een yeder man hem quelde al dien dach: Even wel was zijn ghelaet soo verre van te wesen verslagen/ dat hy menichmael toonde als oft hy ghelachen hadde in een schimpige maniere/ niet alleene advouerende het faict/maer alleene hem leet wesende/ met den voorseyden Scævola, zijn faelen in de executie daer af/waer van (hy seyde) de Duyvel ende niet Godt was den ontdecker: Antwoordende stracx op een yeders mans teghenworpinge/spottende op eenighe ydele questien welcke hem wierden gheproponeert/ ende jockende met de sulcke als hy docht dat gheen authoriteyt en hadden om hem te examineren. Al dien dach conde den Raet niet van hem becomen aengaende zijne complicen / weygerende te antwoorden op eenige sulcke questien welcke hy docht dat souden moghen ontdecken den aenslach/ende legghende alle de schult op hem selven; Waer toe hy seyde / dat hy was beweecht alleene van Religie ende consciencie weghen/ loochgenende den Coninck te wesen zijnen wettelijcken Souveraynen / oft den ghesalf den Godes / in aensien dat hy was een Ketter/eñ ghevende hem selven geenen anderen naem als Iohn Iohnson, dienaer van Thomas Percy. Maer den naesten morghenstont ghebrocht zijnde in den Tower / hy en bleef daer niet boven twee oft dry daegen/ zijnde twee oft drymael in dien tijt weder geexamineert/ende de pijnbanck alleenlijck hem gepresenteert ende ghetoont zijnde als het momaensicht van zijne Romeynsche sterckheydt begonst ooghenschijnlijck te vergaen / en te verdwijnen van zijn aengesicht; Ende doen begonst hy te bekennen een deel van de waerheydt/ ende daer na te openen de gantsche sake/ghelijck blijckt by zijne depositien immediatelijck volgende.

Warachtige copye van
de Dispositie van Guido Fawkes/ ghenomen inde teghenwoordicheydt van de Raedtsheeren/ welckers naemen onder gheschreven staen.

IEck belijde/dat een practijcke in het generale was eerst my gheopenbaert teghen zijne Majesteyt om verlichtinge van de Catholijcke saecke/ende niet geinventeert oft gheproponeert by my selven. Ende dit was my eerst voorghelept ontrent Paesschen lest een jaer over Zee/inde Nederlanden staende onder de ghehoorsaemheyt van de Aerts-hertogen/ by Thomas Winter/ de welcke daer op met my quam in Enghelandt/ ende daer communiceerden wy ons voornemen met noch drie andere Edelmannen namelijck/Robert Catesby/Thomas Percy/ ende John Wright/ welcke alle vijve consulterende t'samen van de middelen hoe wy t'selve souden executeren/ ende nemende een belofte onder ons selven van secreet te houden/ Catesby proponeerde datment soude effectueren/ met buscrupt/ ende maeckende eene Mijne onder het opper-huys van het Parlament: welcke plaetse wy te liever wtkoosen/ om dat de Religie zijnde aldaer onrechtveerdelijck ghesupprimeert/het was alderbequaemst dat Justitie ende straffe daer soude gheexecuteert werden.

Dit zijnde onder ons geresolveert/ Thomas Percy huerde een huys tot Westminster tot dien eynde neffens het Parlamēt huys/ ende daer begonden wy te maecken onse Mijne ontrent den tweeden December 1604.

De vijve die eerst in het werck quaemen/waren Thomas Percy/Robert Catesby/Thomas Winter/ John Wright/eñ ic selve: ende terstont daer na wy naemen eenen anderen tot ons/ Christopher Wright/ hy oock ghesworen hebbende/ ende ghenomen het Sacrament voor secreetheydt.

Als wy quamē tot de rechte fundatie van den Muer des huys/ de welcke was ontrent drie geerden dicke/ ende vondent een saecke van groote zwaericheyt/wy naemen tot ons een ander Edelman/ Robert Winter/ in ghelijcker manieren met eedt ende het Sacrament als voorseydt.

Het was ontrent Kersmisse als wy onse Mijne aen den muer brochten eñ ontrent Lichtmisse hadden wy den muer half door gewrocht: Eñ de wijle sy waren werckende ick stondt als sentinelle om te kennen te geven eenich man die na by quam/ waeraf ic haer

waerschoude / ende soo hielden sy op tot dat ick teecken wederom gaf om voort te gaen.

Wy alle zeven loogeerden in het huys / ende hadden Gheschut ende poeder/zijnde geresolveert te sterven in die plaetse eer wy het souden overgheven oft ghevanghen werden.

Als sy werckende waren onder den muer/sy hoordē een geruysch in eenen kelder van verlegginge van Colen/waerop wy vreesden dat wy ontdect hadden geweest: eñ sy sonden my om te gaen tot dē kelder/welke vindende dat de colen te roope waren/eñdat den kelder ter huere was/siende de bequaemheydt daer van tot ons propoost/Percy ginck eñ huerde den selven voor Jaerlijcxsche rente.

Wy hadden voor desen gheprovideert eñ in het huys ghebracht twintich tonnen buscruyt/het welcke wy brochten inden kelder eñ decktent met billhouten ende Fagotten / welcke tot dien eynde bereydt waren.

Ontrent Paesschen/het Parlament zijnde wtgestelt tot dē naesten October/wy verspreyden ons zelven/ eñ ic vertrack in de Nederlanden by advijs eñ directie van de andere/soo wel om te communiceren met Owen de particulariteyt van het voornemen/ als oock vreesende dat ick door mijn langer blijven hadde moghen in suspicie comen/eñ soo soude hebben in questien ghecomen.

Hier en tusschen Percy hebbende den sluetel vanden kelder/ leyder meer Buscruyt ende houdt in. Ick quam wederom ontrent het beginsel vanden naesten September/ eñ doen ontfangende den sluetel wederom van Percy / wy brochtender in meer buscruyt eñ Bilhouten om t'selve wederom te decken / ende soo ginck ick voor eenen tijt in het Lant tot den 30. Octobris.

Daer was voorder onder ons gheresolveert/ dat op den selven dach dat dese Acte soude hebben volbracht gheweest/sommige andere van onse confederaten souden hebben gesurpreneert den persoon vā de Joffrouwe Elizabeth des Conincx outste dochter/welke bewaert was in Warwickshire ten huyse vanden Heere Harington/eñ terstont haer Coninginne geproclameert / hebbēde een Proiect van een Proclamatie gereet tot dien eynde : waerinne wy gheen ghewach en maeckten van alteratie van Religie / noch en souden niet hebben geadvoveert dat het ons doen was/ tot dat wy souden macht genoech gehadt hebbē om onse partye goet te maecken/ende dan souden wijt beyde geadvoueert hebben.

Belangende den Hertoge Charles des Coninck tweeden Sone/ wy hadden sonderlinghe consultatien hoe dat wy sijnen persoon souden aentasten. Maer dewijle wy geen middelen en vonden hoe dat wijt souden te wege bringhen (den Hertoge bewaert zijnde by Londen daer wy niet fortsen ghenoech en hadden) wy resolveerden ons te behelpen met de Joffrouwe Elizabeth.

De namen van andere principale persoonen/die daer nae kennelick ghemaeckt zijn van dese schrickelicke Conspiratie.

Everhard Digby Ridder.
Ambrose Rookwood.
Francis Tresham.
Iohn Grant.
Robert Keyes.

Commissarisen.

Notingham.	Devonshire.
Suffolke.	Salisbury.
Northampton.	Dunbar.
Marre.	Edw. Coke.
Popham.	W. Waad.
Worcester.	

GHemerckt dat eer dit discours conde gereet zijn om tot de Persse te gaen/Thomas Winter zijnde ghevanghen/eñ ghebracht inden Tour/maeckte eene belydenisse in substantie over een comende met dese voorgaende van Fawkes/ alleenelick breeder in sommighe omstandicheden: ick hebbe goet gevonden de selve insghelijcx in te voeghen in dese plaetse/tot voorder verclaringe van de sake/ende grooter weldaet vanden Leser.

De belydenisse van Thomas Winter/ ghenomen den 22. Novembris 1605. in de teghenwoordicheyt van de Raedts-Heeren/ welckers namen onder gheschreven staen.

Myne seer Eerweerdighe Heeren,

Niet wt hope van verghiffenisse te crijghen: want/ sprekende van mijn tijdelick part/ Ick mach seggẽ: De misdaet is grooter dan vergeven can worden; noch hier door affecterende den tytel van een goet Ondersaet: want ick moeste verlossen mijn Landt van soo groot een perijckel/ als ick het selve hebbe bestaen daer in te bringhen/ eer ick can sien te vercrijghen eenighe sulcke opinie: Alleenelick op het bevel van V. E. wil ick cortelick voorsettẽ mijn eyghen beschuldinghe/ ende hoe verre ick ben ghetreden in dese saken; het welcke ick sal te ghetrouwelicker doen/ nademael ick sie dat sulcke coursen niet en zijn behaghelick Gode Almachtich/ ende dat al/ oft de meest materiale deelen zijn alreede beleden.

Ick bleef by mijn Broeder in het Landt/ van Alderheyligen tot het beghinsel van de Lente/ in het jaer onses Heeren 1603. het eerste jaer van des Coninckx rijcke: ontrent welcken tijdt Meester Caresby daer sant/ van my versoeckende te Londen te comẽ/ waer hy ende andere mijne vrienden souden blyde zijn my te sien. Ick begeerde van hen dat sy my souden excuseren/ want ick vant my selven niet seer wel ghedisponeert/ ende (het welcke my noyt te voren gebeurt en was) den Bode ginck wederom sonder mijn geselschap. Corts ontfinck ick eenen anderen Brief/ in eenigher wijsen te comen. Op het tweede ontbieden ick quam terstont op/ ende vandt hem met Meester Iohn VVright te Lambeth, alwaer hy my openbaerde/ hoe noodtsakelick het was niet te versaecken ons Landt (want hy wiste dat ick doen een resolutie hadde om over te gaen) maer tselve te verlossen van de slavernije in de welcke het bleef/ oft ten minsten te helpen na ons wterste beste. Ick antwoorde/ dat ick dickwils mijn leven hadde ghehasardeert op vele lichter termen/ ende dat ick nu niet en wilde weygheren eenige goede gheleghentheyt/ waerinne ick mochte dienst doen de Catholijcke sake: maer voor my selven/ ick en wiste gheenen middel die schijn hadde van wel te succederen. Hy seyde dat hy bedacht hadde eenen wech om ons in eenen ooghenblick te verlossen van alle onse banden/ eñ sonder eenige wtlantsche hulpe te herplanten wederom de Catholijcke Religie; ende tsamen seyde my met eenen woorde: dat het was

het Parlamẽt huys op te doẽ vliegẽ met Buscrupt/want seyde hy/ in die plaetse hebben sy ons ghedaen al het ongheluck/ende mogelick God heeft bestemt die plaetse voor hare straffinghe. Ick was verwondert over de strengicheyt van het concept/ ende seyde hem dat het warachtich was dat het waer was / dit quam aen de wortel/ eñ soude broeden eene confusie bequame om te genereren nieuwe alteratien; Maer indien het niet en soude geeffectueert werden (gelijck den meestedeel van dese natuere mis dragen wort) de schandale soude soo groot zijn die de Catholijcke Religie hier by soude dragẽ/dat niet alleene onse vyanden/ maer oock onse vrienden ons met goede redene souden verdoemen. Hy seyde my/de natuere van de sieckte vereyscht soo scherpe eene remedie/ende vraechde my oft icker mijn consent woude toe geven/ ick seyde hem ja/hier inne oft waer inne het anders soude mogen wesen/ indien hy daer op resolveerde/ick soude mijn leven avontuerẽ. Maer ick proponeerde vele swaricheden/als gebreck van een Huys/eñ van eenen die de Mijne voeren soude/ghelupdt in het wercken/ende diergelijcke. Zijn antwoorde was/laet ons versoecken/ ende indien het faelt/ niet voorder gaen. Maer eerst seyde hy: Terwijle wy geenen vreedtsamen eñ stillen wech onversocht en willen laten/ ghy sult over gaen/eñ sult informeren den Conestable vanden staet vande Catholijcken hier in Enghelant/hem biddende om te solliciteren syne Majesteyt als hy hier comt/dat de straffende Wetten moghen zijn wederroepen/ ende wy toeghelaten in het getal van syne andere Ondersaten; met eenen/ghy moecht over brengen eenigen stoutẽ Edelman/sulck eenen als ghy sult verstaen best bequaem voor dese saken / eñ noemde my M. Fawkes. Corts daer nae/ick ginck over Zee/ eñ vondt den Conestable tot Berghen by Duynkercke / alwaer/ door hulpe van M. Owen ic leverde mijne bootschap/ wiens antwoorde was dat hy hadde strickt bevel van synen Meester / te doene alle goede diensten voor de Catholijcke/eñ voor zijn part/hy docht hem selvẽ verbonden in zijn conscientie so te doen/eñ dat gene goede occasie en soude worden naegelaten/maer ick en seyde hun niet van dese sake.

Wedercomende te Duynkercke met M. Owen/wy haddẽ sprake of hy dochte dat den Constabel ons soude ghetrouwelick helpen oft niet. Hy seyde hy geloofde niet weyniger/ende dat sy alleenelick sochten haer eyghen eynden/seer weynich werck maeckende vande Catholijcken. Ick seyde hem datter waren veele Edelmannen in Enghelant/ de welcke haer Landt niet en souden versaken tot dat sy het uyterste versocht hadden/ ende liever haer leven avontueren dan het selve verlaten in dese miserije. Ende om eenen meer te doen tot ons ghetal/als een bequaem man beyde voor raedt ende executie/God gheve waer van wy souden resolveren / ick wenschte om M. Fawkes/van den welcken ick goede recommandatien gehoort hadde.

hadde;

hadde: hy ſeyde my den Edelman en verdient niet min/ maer dat hy was te Bruſſel/ende dat indien hy niet en quame als hy mogelyck ſoude voor mijn vertreck/hy ſoude hem corts daer nae ſenden in Enghelant. Ick ghinck haeſt daer nae tot Ooſtende / waer Sir William Stanley als doen niet en was/ maer quam twee daghen daer nae. Jck bleef by hem dry oft vier daghen/ in welcken tijt ick hem vraechde/indien de Catholijcken in Engelant yet ſouden doen om haer ſelven te helpen/ oft hem dochte dat den Eertſ-hertoghe hem ſoude ſeconderen: Hy antwoorde/ Neen/want alle die quartieren waren ſo begheerich van vrede met Enghelandt/dat ſy niet en ſouden lyden eenige ſprake van eenigen anderen aenſlach: noch ten ſoude niet welſtaen eenich project voor te ſetten nu den vrede ſtaet om beſloten te wordē. Jck ſeyde hem daer en was geene ſulcke reſolutie/eñ ſoo quamen wy te diſcoureren van ander ſaken / tot dat ic quam te ſprekē van M. Fawkes/wiens compaignie ic wenſchte over in Enghelant. Jck vraechde van ſyne ſoffiſantie in de oorloge/ende ſeyde hem dat wy ſulcke van doene ſouden hebben als hy/ indient de occaſie vereyſchte; hy gaf ſeer goede recommandatien van hem: Ende als wy waren aldus diſcourerende / ende ick ghereet om te vertrecken na Nieupoort/ende oorlof nemende van Sir William/ Meeſter Fawes quam in ons geſelſchap/onlanex weder ghekeert/eñ groete ons: Dit is den Edelman ſeyde Sir William/ daer ghy om wenſchte/eñ ſo wy omhelſden malcanderen: Jc ſeyde hē ſommige ſyne goede vriēdē wenſchtē zijn Compaignie in Engelant/eñ dat indiē hē beliefde te Duynkerckē te comē/ wy ſoudē hebbē verder conferentie/waer ic doē was gaende/alſo oorlof van hen beyden nemende/ ick vertrack. Ontrent twee dagen daer na quam M. Fawkes te Duynkercke/waer ick hem ſeyde dat wy warē op een reſolutie in Engelant/ indien den Paeys met Spaengien ons niet en hielpe/maer hadden alſnoch nergens op gereſolveert; met ſulcke oft diergelijcke contenantie paſſeerdē wy tot Grevelinge/al waer ick lach en wachte naer dē wint/ eñ als hy diende quamē wy beyde in een paſſagie tot Greenwith/ ontrent welcke plaetſe wy namen eenen boot/eñ alſo quamen wy op tot Londen/ eñ quamen tot Meeſter Cateſby/die wy vondē in zijn logijs: hy hiet ons willecom in Engelant/ eñ vraechde my na wat nieus vandē Conceſtabel: Jck ſeyde hem/goede woorden / maer ick vreeſde de daden en ſouden daer mede niet over een comē. Dit was het beginſel van dē Terme van Paeſſchē/eñ ontrent het midden vandē ſelven Terme/ (tſy ontboden by Meeſter Cateſby oft op eenige ſyne eygē affairē) quam op M. Thomas Percy. Het eerſte woort dat hy ſprac(na dat hy quam in ons geſelſchap) was/ Sullen wy altijt (Edelmannen) pratē/eñ nemmermeer yet doen? M. Cateſby nam hem aen een ſyde/eñ hadde ſprake van yet dat gedaen ſoude werdē/maer eerſt dat

wy

wy moechten al nemen eenen eedt van secreet te houden/het welck wy resolveerden binnen twee oft drij daegen te doen: alsoo zijn wy t'samen gecomē achter S. Clements, M. Catesby, M. percy, M. VVright M. Guy Fawkes, ende ick selve; ende hebbende op eenen boeck ghegheven deen den anderen den eedt van secreet te houden in een camer daer niemant anders en was / wy gingen daer na in de naeste ruymte ende hoorden Misse / ende namen het ghesegende Sacrament daer op. Doen openbaerde M. Catesby aen M. Percy, ende ick t'samen met Iack VVright, seyde tot M. Fawkes de saeke om welcke wy naemen desen eedt / het welcke sy beyde bestonden. Ende doen was M. Percy toegheſonden om het huys te nemen / het welcke M. Catesby in mijne absentie hadde vernomen dat het toequam eenen Ferris, het welcke hy met sommige swaricheydt ten lesten vercreech/ende wierdt gelijc Ferris te voren was huerder van VVhinniard, M. Fawkes nam aen den name van M. Percies knecht/hem selven noemende Iohnson, aengesien zijn aensicht was zeer onbekent/ ende ontfinc de sluetelen van het huys/ tot dat wy hoorden dat het Parlament was bestemt op den sevenden Februarij.

Op welcken tijt wy alle vertrocken verscheyden weghen in het lant/om t'samen wederom te comē in de beginninge van Michielmisse terme. Voor desen tijt het was oock ghedacht bequaem een huys te hebben dat soude moghen correspondreren op M. Percies huys/daer wy moechten maecken provisie van buscruyt ende hout voor de Mijne/de welcke daer ghereet ghemaeckt zijnde/ soude in eenen nacht zijn ghebracht in eenen boot in het huys by het Parlament/om dat wy waeren onwillich dat vuyl te maecken met dickwils wt ende in te gaen. Daer en was gheen plaetse die wy conden bedencken soo bequaem als Lambeth/alwaer M. Catesby dickwils logeerde/ende om bewaerder daer af te zijn (by verkiesinghe van M. Catesby) wy naemen in het ghetal/Keyes, als een ghetrouwe deghelijck man: dit was ontrent een Maent voor Michielsmisse.

Eenighe veerthien daghen daer na ontrent het beginsel van den terme/ M. Fawkes ende ick quamen tot M Catesby tot Morecrofts, alwaer wy over een quaemen dat het nu tijt was te beginnen ende de dinghen in order te setten voor de Mijne. Soo dan M. Faukes ginck na Londen / ende den naesten dach sant om my dat ick over soude comen tot hem/als ick quam / de oorsaecke was / om dat de Schotsche Heeren waeren bestemt te sitten in conferentie van de unie in M. Percies huys. Dit verhinderde ons begin tot veerthien daghen voor Kersmisse/op welcken tijt beyde Meester Percy ende M. Wright te Londen ghecomen waeren/ende wy teghen haere compste hadden bereydet een goet deel van het Buscruyt/so dat wy alle vijve inquamen met instrumenten bequame om ons

werck

werck te beginnen / hebbende ons selven gheprovideert van Ghebacken spijse/om te min wt te moeten seynden. Wy quaemen in laet in den nacht/ende wierden nemmermeer gesien / wtgenomen alleene M. Perceys dienaer/tot Kersavondt toe. Op welcken tijt wy wrochten onder eenē cleynen ingant na den muer van het Parlament huys/eñ ondersetten dien als wy wech gingen /met hout.

Ter wijlen wy t'samen waeren/wy begonden onse saken te fatsonneren / eñ te discoureren wat wy souden doen na dat dese daet was gedaen. De eerste questie was hoe wy souden moghen onversiens grijpen den naesten hoir / den Prince soude mogelijck zijn in het Parlament met den Coninc zijnen Vader/hoe dat wy dan souden connen saiseren den Hertoghe? Dit last ondernam M. Percy/ dat door zijn gemeynschap/hy met een ander Edelman soude gaen in de Camer sonder achterdēcken/ ende hebbende sommige twelve andere aen verscheyden deuren om te verwachten zijne compste eñ twee oft dry te peerde aen de poorte van het Hof om hē te outfangen/hy soude bestaen (den slach zijnde gegeven/tot den welcken hy soude wachten in des Hertoghens Camer) hem sekerlijck wech te voeren: want hy presupponeerde dat den meestendeel van het Hof soude zijn absent/ende sulcke als daer waren gheen achterdencken hebbēde/oft onvoorsien zijn voor eenige sulcke sake. Want de Joffrouwe Elizabeth / het waer zeer licht haer onversiens te grijpen in het lant met vrienden by een te bringen totter iacht by des Heeren Haringtons huys/ende Asby/M. Catesbyes huys/niet verre van daer zijnde was een bequame plaetse tot voorbereydinghe.

Het naeste was voor gelt eñ peerdē/de welcke so wy conden providerē in eenige redelijcke mate(hebbēde dē apparentē hoir)eñ die eerste kēnisse by 4. oft 5. dagē/was tijts genoech sulcx te beschickē.

Doen wat Heeren wy souden salveren van het Parlament / het welcke was eerst geaccordeert in het gemeyne so vele als wy condē dat waren Catholijcken/oft so ghedisponeert: Maer daer na quamen wy af om te spreken van particuliere.

Voorts met wat wtlantsche Princen wy dit souden te voren communiceren / oft daer na by voegen. Nopende dit poinct wy overdroeghen/ dat eerst wy niet conden Princen dwinghen tot die secreetheyt/noch haer verbinden by eede/om alsо gerust te zijn van haere belofte:daer benevens wy en wisten niet oft zy souden het proiect approberen oft niet. Eñ indien sy het toestondē/preparatie te voren te maken moecht geven suspicie/eñ niet te provideren tot dat de sake waer wtgericht/ den selven brief die soude brengen het nieuws van de sake geschiet/moecht also wel biddē om haere hulpe eñ voorderinge Spaignen is te slap in zijne preparatien om eenich goet van te hopen in den eersten noot/eñ Vrancrijcke te na by eñ te perijculeus/ welcke met de Schepen van Holland/wy vreesden meest van al de Wereldt dat sy ons souden ombrenghen.

Maer terwijlen wy waeren in het midden van deſe diſcourſen wy hoorden dat het Parlament ſoude weſen op een nieuw wtgheſtelt tot achter Michielſmiſſe/ op welcke tijdingen wy hielden op beyde van diſcoureren ende wercken tot na Kerſmiſſe. Ontrent Liechtmiſſe brochten wy over in eenen boot het buſcruyt/het welcke wy hadden gheprovideert tot Lambeth / ende leydent in M. Perryes huys / om dat wy willich waeren alle onſe peryckel in een plaetſe te hebben.

Wy wrachten alſoo ander veerthien daghen in de Mijne teghen den ſteenen Muer / welck was zeer hardt om door te ſmijten: op welcken tijt wy in riepen Kit Wright/ende by Paeſſchen/als wy wrochten de derde reyſe/daer was ghelegentheydt ghegheven om den kelder te hueren/in den welcken wy reſolveerden het buſcruypt te legghen en de Mijne te laeten.

Nv by redene dat den laſt van ons alſoo langhe te gader te onderhouden / beneffens het ghetal van verſcheyden huyſen/ welcke tot verſcheyden ghebruycken hadden ghehuert gheweeſt/ende het coopen van buſcruypt hadde ſwaer gelegen op M. Cateſby alleene om te draghen: het was noodſakelijck voor hem ſommige andere in te roepen om zijnen laſt te verlichten/eñ tot dien eynde begeerde hy verlof / dat hy / met M. Percy/ende eenen derden die ſy ſouden roepen/ſouden moghen te kennen gheven die ſy dochten bequaeme ende gewillich tot de ſaeke: want menige/ ſeyde hy / mogen te vreden zijn dat ick ſoude weten / die niet daeromme en ſouden willen dat alle de compaignie ſoude weten hare namē: hier toe accordeerden wy alle.

Hier naer M. Fawkes leyde in den kelder (die hy onlancx ghehuert hadde) een duyſent Billhouten/ende vijf hondert Fagotten/ eñ daer mede bedeckte hy het buſcruypt/ om dat wy moechten hebben het huys vry/ om te laeten een yeder incomen die woude/ M. Cateſby begheerde dat wy ſouden bemercken oft het nu niet nootſaeckelijck en waer M. Fawkes over te ſeynden / beyde om hem ſelven te abſenteren voor eenen tijt / als oock om bekent te maken Sir William Stanley ende M. Owen deſe ſaecke. Wy accordeerden dat hy ſoude (met conditie dat hijt hem gave met dē ſelven eedt met den welcken wy het te vooren ghenomen hadden) Videlicet, ſecreet te houden van al de Wereldt. De reden dat wy begheerden dat Sir Williā Stanley ſoude hier van kenniſſe hebben/was/om hem met ons te hebben ſoo haeſt als hy conde: Ende belanghende M. Owen / hy moechte houden goede correſpondentie hier naer met wtlantſche Princen: Alſo vertrac M. Fawkes ontrent Paeſſchen naer Vlaēderen/ ende quam wederom in het leſte eynde van Auguſtus. Hy ſeyde my dat als hy aenquā tot Bruſſel/Sir William Stanley was niet wedergheromen van Spaignen/ ſoo dat

hy de

hy de saecke openbaerde alleenlijck aen Owen/den welcken de saecke wel scheen aen te staen/maer seyde hem dat sekerlyck Sir William soude niet willen te doen hebben met eenich complot/als hebbende affairen nu voorhanden in het Hof van Engelant; maer hy selve soude altijt bereydt zijn om hem te segghen / ende hem wech te seynden soo haest als het ghedaen waere.

Ontrent desen tijt quaemen M. Percy ende M. Catesby te saemen aen de Bathe / alwaer sy accoordeerdẽ dat de compagnie wesende als noch maer weynich/M. Catesby soude hebben de authoriteyt van de andere om in te roepen diet hem best dochte; Door welcke authoriteyt hy daer na in riep/ Sir Everard Digby/doch op wat tijt en weet ic niet/ende lest van al M. Francis Tresham. Den eersten beloofde/ghelijck ick M. Catesby hoorde seggen vijfthien hondert pont/den tweeden twee duysent pont/M. Percy selve beloofde al dat hy conde crijgẽ van des Graven van Northumberlandts renten / welck was ontrent vier duysent pont / ende te provideren ettelicke lichte Peerden tot het getal van thien.

Hier en tusschen M. Fawkes ende ick selve alleene cochten som nieu Buscruyt als vermoedende dat het eerste was vochtich/ende brochtent in den kelder/ende settent in order/ als wy resolveerden dat het staen soude. Doen was het Parlament op een nieu geprolongeert tot den vijfden Novembris / soo dat wy al af ginghen tot sommighe thien daghen te vooren/wanneer M. Catesby op quam met M. Fawkes tot een Huys by Enfield Chace ghenaemt White-webbes, alwaer ick tot hen quam/ende M. Catesby begheerde van my dat ick soude vragen oft den jongen Prince quam tot het Parlament: Ick seyde hem dat ick hoorde dat zijne Genade dachte daer niet te wesen. Dan moesten wy hebbẽ onse Peerden seyde M. Catesby aẽ dander zijde van het water en provisie van meer volcx om den Prince onversiens te grijpen en den Hertoge alleen laeten.

Twee daegen daer na wesende Sondach in den nacht quam een in mijn camer eñ seyde my datter eenẽ brief was gegeven aen mijn Heere Mountegle tot desen effecte / dat hy wenschte het af wesen van zijne Heerschap van het Parlament / om dat eenen slach daer soude werden ghegheven: Welcken brief hy terstont droech aen den Heere van Salisbury.

In den morgenstont ginck ick tot White-webbes / eñ verteldet M. Catesby/versekerende hem met eenẽ dat de sake was ontdect/ eñ biddende hem in eeniger wijse te versaecken zijn Lant. Hy seyde my hy woudet verder sien als noch/ ende resolveerde te senden M. Fawkes om te versoecken het uterste/protesterende indien het stuc hem belangde/hy soude de selve fortune versoecken.

Op woensdach M. Fawkes ginck heenen ende quam weder iñ dẽ nacht/waer van wy seer blyde waren.

S'donderdaechs quam ick te Londen/ eñ s'vrydaechs M. Cateſby/ M. Treſham eñ ick quamen te ſamen tot Barnet/ waer wy diſputeerden hoe deſen Brief ſoude zijn gheſonden aen den Heere Montegle/ maer condent niet begrijpen/ want M. Treſham verſaeckte/ die wy alleenelick ſuſpect hielden.

Op ſaterdach nacht ick quam by M. Treſham weder in Lincolnes wandel-plaetſen. Waer in hy vertelde ſulcke redenen dat mijn H. van Saliſbury ſoude ghebruycken tot den Coninck/ ſo dat ick het verloren gaf de tweede reyſe/ ende repeteerde tſelve tot M. Cateſby/ de welcke hier op was gereſolveert te gaen/ maer wachte om te hebben M. Percy opcomen/ wiens conſent hier inne ons ontbrack. Op Sondach M. Percy zijnde daer van mede ghedeelt tot dien eynde/ wilde het wterſte verſoecken verwathten.

Deſe ſuſpitie van een yeder bracht ons in ſulcke confuſie / dat M. Cateſby reſolveerde af te gaen in het Lant op dien maendach dat M. Percy ginck tot Syon/ ende M. Percy reſolveerde te volgen den ſelven nacht/ oft den naeſten morgenſtont vroech. Ontrent den vijf uren weſende Dijnſdach/ quam den jonghen Wright tot mijn Camer/ eñ ſeyde my dat een Edelman riep den Heere Montegle/ ſeggende: Staet op/ ende comt tot Eſſex huys/ want ick gae om op te roepen mijn Heere van Northumberland: ſegghende met eenen/ de ſake is ontdeckt. Gaet te rugge M. Wright/ ſeyde ick/ eñ verneemt wat ghy cont ontrẽt Eſſex poorte. Corts daer nae quam hy wederom ende ſeyde: Sekerlick het is al verloren / want Lepton is gheereghen te peerde ontrent Eſſex poorte/ ende als hy vertrack: Hy vraechde oft hare Heerſchappen eenighe meer met haer wilden hebbẽ/ eñ geantwoort zijnde Neen/ hy reet ſo vaſt op Fleetſtreete als hy conde rijden. Gaet ghy dan ſeyde ick tot M. Percy/ want ſeker het is voor hem dat ſy ſoecken / eñ belaſt hem te gaen/ ick wil wachten eñ ſien het wterſte. Doen ginck ic tot de Poorten van het Hof/ ende vant die nauwe bewaert/ ſo dat daer niemant in en conde comen. Van daer ginck ick af na het Parlament huys/ eñ in het middẽ van Kings ſtreete vant ick de wacht ſtaende/ de welcke my niet en wilde laten paſſeren. Ende als ick weder keerde/ ick hoorde eenen ſeggen/ daer is een verraet ontdect/ in het welcke den Coninc eñ de Heeren ſouden hebben op doen vliegen geweeſt. Alſo doen was ick ten vollen vernoecht dat het al gheweten was / ende ginck naer den ſtal daer mijn Peert ſtont/ ende reedt in het Landt. M. Cateſby hadde geſtelt onſe byeencomſte te Dunchurch / maer ick en conde hem niet achterhalen tot dat ick tot mijns Broeders quam/ het welcke was Woenſdach ſnachts. S'donderdaechs wy namen de Wapenen tot mijn H. Windſores/ eñ ginghen dien nacht tot het huys van eenen Stephen Littleton/ waer den naeſten dach (weſende vrydach) als ick was vroech wt om te ontdecken/ mijnen

knecht

knecht quam tot my/eñ seyde:dat een swaer ongeluc hadde geschey dẽ alle de compaignie/ want dat M.Cates by/ M.Roockwood/eñ M.Grant waren verbrandt met Buscruyt/op welck sicht de reste verstropt waren. M.Littleton begheerde dat ick vlieden soude/eñ so wilde hy. Ick seyde hem ic wilde eerst sien het lichaem van mijnen vrient/ende hem begraven/God geve wat my overcomen soude. Als ick quam/ ick vandt M.Cates by redelick wel/ M.Percy/ beyde de Wrights/M.Rookwood/ ende M.Grant. Ick vraechde hen wat sy resolveerden te doen/ sy antwoorden: Wy meenen hier te sterven. Ick seyde wederom/ ick wilde sulck deel nemen als sy deden. Ontrent den elf uren quam de compaignie om het huys te besetten/ende alsoo ick wandelde in het Hof/ ick wiert geschoten in de schouder/het welck my benam het gebruyck van mijnen arm:de naeste scheute was den oudtsten Wright doot gheschoten/nae hem den joncrsten M.Wright/ende ten vierden Ambrose Roockwood. Doen seyde M.Cates by tot my(staende voor de deure daer sy inne souden comen) Staet by my Tom/ende wy sullen tsamen sterven. Sir seyde ick / ick heb verloren het ghebruyck van mijnen rechten arm/ende ick vreese dat sal my doen ghevanghen werden. Soo als wy stonden dicht tsamen/ M.Cates by/ M.Percy ende ick selven/ die twee wierden geschoten (so verre ick conde gissen met een loot) en doen quam de compaignie in op my/quetste my in dẽ buyck met een pijcke/eñ gaf my andere wonden/tot dat eenen quam van achter/ende hielt my vast aen beyde mijne armen.

Ende alsoo blyve ick u lieder,&c.

Commissarisen.

Notingham. Suffolke. Worcester. Devonshire. Northampton. Salisbury. Marr. Dunbar. Popham. Edw. Coke. W. Waad.

De namen van de ghene die eerst waren in het verraet/ende arbeyden in de Myne.

Robert Catesby. Robert Winter beyde Schiltknechten.
Thomas Percy. Thomas Winter, Iohn VVright, Christopher VVright, Guido Fawkes, alle vijf Edelmannen, Eñ Bates Catesbies, dienstknecht.

De gene die oock mede waren wetende / doch niet persoonelick arbeydende in de Myne noch inden Kelder.

Everard Digby Ridder. Ambroose Rookwood. Francis Tresham, beyde Schiltknechten, Iohn Graunt Edelman, Robert Keyes.

Maer

MAer hier laet ons laten Fawkes in een Logement bequaem voor sulck eenen gast/ende tijt nemende om hem te bedencken op syne conscientie/ eñ keeren ons selven tot dat deel van de Historie/welcke belangt de fortune vande reste van syne Complicen in dat abominabel verraedt. Het nieus was niet eer ghestroopt dien morgenstont/ welck was op eenen dijns dach den vijfden van November/ende den eersten dach bestemt voor die Sessie van Parlamente; Het nieuws (segh ick) van dit soo vreemdt ende onverdacht accident en was niet eer versprept / oft sonnige van dese Conspirateurs/namelijck VVinter, ende de twee Broeders van VVrights dochtent hooch tijdt voor haer te haesten wt de Stadt (want Catel by was ghegaen den nacht te vooren / ende Percy ten vier uren in den morghenstont op den selven dach van de ontdeckinghe/ ende sy alle namen haren cours/met meerder haeste als goeden spoet na de Provınce van Warwicke naer Coventry waert / alwaer tsanderdaechs smorghens wesende Woensdach/ ende ontrent de selve ure dat Fawkes was gegrepen in Westminster/ eenen Graunt een Edelman hebbende met hem ghevoecht sominighe andere van syn opinie al violente Papisten eñ stercke refusanten / quam tot eenen stal van eenen Benocke, een rijder van groote Peerden/eñ hebbende met ghewelt den selven gebroken/voerden met haer wech alle de groote Peerden die daer inne waren/ tot het ghetal van seven ofte acht/ toebehoorende diveersche Edelmanné eñ Jonckers van dat Lant/ de welcke die hadden ghestelt in des Rijders handen om bequame ghemaeckt te worden tot haren dienste. Ende sos beyde die Compaignie van de ghene die vloden wt Londen/ als oock Graunt ende syne Complicen quamen al te gader tot Duncburch in het Logement van Sir Everard Digby swoensdaechs des nachts/nae de ontdeckinge van desen verraderlicken aenslach: de welcke Digby hadde insghelijcx voor syn part gheordonneert die weddinghe van een Jacht die ghejaecht soude hebben gheweest tsanderdaechs/ welcke was Woensdach/ doch syne meyninghe was ghelijck Nimrod op verre een ander maniere van jaghen/meer soeckende het bloedt van redelicke menschen/als onredelicke beesten.

Het nemen van de peerden wt den stal tot Warwick/ by Graunt eñ andere.

De weddinghe van de jacht geordonneert by Sir Everard Digby.

Dit ghesels chap eñ helsche Societeyt aldus versamelt/ vindende haer voornemen ontdeckt/ende hare verraderije voorgecomen/ resolveerden te loopen eenen desperaten loop / ende aenghesien sy niet en conden de overhandt nemen door soo privaet eenen slach te practiseren door een publijcke rebellie oft te geraké tot haer voornemen/oft ten minsten haer selven te salveren in het ghedrang van andere. Ende derhalven vergaderende al de compangie die sy conden tot haer/ende pretenderende de querele van Religie/ gheintercipieert hebbende sulcke provisie van wapenen / Peerden eñ Buscrupt/als den tijdt conde toelaten/dachten met op ende neder door het

Haer gaende wapenen naer dat haer voornemen ontdect is.

het Landt te loopen/ beyde te vermeerderen allensk ens haer ghetal (haer selven droomende sy hadden de cracht van eenen sneebal/ de welcke cleyne zijnde metten eersten / ende nedervallende van eenen grooten Berch/ groeyt tot een groote quantiteyt/ vermeerderende hem selven met de sneeu die hem voorcomt byden wech) ende oock dat sy beginnende dit fraey vertooch in een deel van het lant/ souden door hare sympathie ende exempel opwecken ende courageren de reste van hare Religie in andere deelen van Enghelandt om op te staen/ ghelijck sy aldaer gedaen hadden. Maer als sy hare fortsen op het grootste vergadert hadden/ sy en quamen niet tot het ghetal van tachtentich/ en noch waren sy ghequelt alle de uren des daechs om te bewaren ende onthouden hare eyghen dienaers/ dat sy haer van hem niet en souden ontstelen; de welcke niet tegenstaende alle hare sorghe/ dagelicx haer verlieten/ zijnde verre minder dan Gedeons Legher in ghetale/ maer vele meer in trouwe oft gherechtichеyt van querele. Haer getal noyt boven de tachtentich.

Ende alsoo nae dat desen Catholijcken hoop een wijle ghewandelt hadde door de Provincie van VVarwick tot de Provintie van VVorcester, ende van daer tot de Grentsen ende palen van de Provincie van Stafford, Dese fraey ghewapende Bende hadde niet de eere ten minsten van gheslagen te zijn van eenen Stadthouder des Coninex oft extraordinaire Commissaris afgesonden tot dien eynde/ maer alleenelick byden Ordinairen Schout van de Provincie van VVorcester waren sy alle gheslaghen/ ghedoot/ ghevanghen eñ verstroopt. Waerinne ghy hebt te noteren dese volghende omstandicheyt soo wonderlick/ ende so levende openbarende de grootheyt van Godes rechtveerdicheyt/ dat het niet en soude comen zijn verswegen/ sonder te ontrecken in eenigher manieren de glorie schuldich den Almachtighen voor de selve.

Alhoewel diveersсhe Proclamatien des Coninex warẽ in poste neder gesonden achter dese Verraders/ met alle mogelicke haeste/ verclarende de hatelickheyt van desen bloedigen aenslach/ de nootsakelicheyt om Percy levende bewaert te hebben/ indien het hadde moghelick gheweest / ende de vergaderinge tsamen van dat rechtveerdelick verdoemde volc/ nu niet meer duystere Conspirateurs/ maer openbare ende gheadvoueerde Rebellen : nochtans de lange distructie des weechs (welcke was boven de hondert mylen) tsamẽ met de extreme diepte daer van/ vervoecht oock met de corticheyt van den dach / was de oorsake dat de hertelicke eñ beminde affectien van de goede Subjecten des Coninex in die deelen voorquamen de haeste van sone Proclamatien. Want op den derden dach na de vlucht van dese Rebellen/ welcke was op den naestẽ vrydach na het ontdecken van haer voornemen/ sy warẽ meest al gegrepen by dẽ Schout van de Provincie van VVorcester tot Hobbeach, ontrent Verrascht tot Hobbeach in de Provincie van Steffoɾd in Steven Litteltons huys.

trent den middach/ ende dat op dese volghende maniere.

Graunt; vanden welcken ick te voren ghewach ghemaeckt hebbe van wegen het nemen van groote Peerden/ welcke niet en hadde al den voorgaenden tijt hem eens gheroert van zijn eygen huys tot den naesten morgenstont na dat den aenslach soude geleyt hebben gheweest ter executie/ hy dan zijne rekeninghe maeckende sonder zijnen Weert (ghelijck het spreeckwoort is) dat haer voornemen hadde/ sonder falen / ghecreghen s'daechs te vooren haer ghehoopte succes; Nam oft veel eer stal wt dese peerden (als ick vooren seyde) om hem te versterckien en oock verscheyden van die Societeyt sonder siele/ de welcke gheduerich gebleven was in het lant ontrent hem/ om te maken een onversienighe surprinse op des Coninck oudtste dochter/ de Joffrouwe Elizabeth/ hebbende hare residentie nae by die plaetse/ de welcke sy dachten ghebruyckt te hebben om haeren verraderlijcken aenslach (zijne Majesteyt haer vader/ haer moeder/ en manlijcke kinderen zijnde al boven verdelcht) ende tot desen eynde oock hadde dien Nimrod/ Digby / gheprovideert zijne weddinghe van een iacht tegen dien selven tijt/ dat hoopen van volcke zijnde gerottet te gader op de voornemninghe daer van/ sy moechten te lichter hebben te passe ghebrocht de onversienighe surprinse van haeren persoon.

Grants aenslach om te grijpen de Joffrouwe Elizabeth.

Nu de violente wechneminghe van dese Peerden langhe voor den dach/ schoon te zijn soo groot een opstaen in de ooghen van het ghemeyne volck / het welcke niet en wiste van gheen grooter mysterie; ende het stout bestaen daer van baerde sulcke suspitie van eenighe volgende Rebellie in de herten van de ghene die wijser waren/ dat beyde groot en cleyn begonste haer te roeré en te wapenen haer selven/ op dit onverwachte accident. Maer eer twaelf oft sesthien uré gepasseert waré/ Catesby/ Percy/ de Winters/ Wrigts/ Rookewood en de reste brenghende dan de versekeringhe dat haer voorneemste voornemen was ghefaelt ende gheopenbaert waer op sy hadden ghebouwt de gouden berghen van haere glorieuse hopen: Sy dan namen haer leste desperate resolutie te vergaderen te gader in eenen hoop / ende te loopen/ ghelijck sy deden / om redenen vooren verhaelt. Maer gelijck aen deen zijde/ de yverige schuldighe plicht tot haeren Godt ende haeren Coninck was soo dieye gheprint in de herten van de slechste ende armste soorte van volcke (al hoe wel doen niet wetende van gheen verder mysterie dan sulcke openbaere qualijck draghen / als haer eyghen oogen haer gheleert hadden) dat niet teghenstaende haer schoon semblant ende pretensie van haere Catholijcke saecke / gheen creature/ man oft vrouwe door al het Landt / wilde eens soo veele doen als haer ghewillich gheven eenen beker drinckens/ oft eenige soorte van verquickinge oft onderstant/ maer vervloeckten (haer met

met detestatien: Alsoo aen dander zijde/de Schouten van de Provincien/door de welcke sy liepen/vergaderende haer volck met alle moghelijcken spoet/jaechden haer soo hittich na/als de quaethept van den wech/ende onversienhept van haer volck in die corte stont haer conde toelaten. Ende also ten lesten na dat Sir Richard Verney/Schout van de Provincie van Warwijc/hadde sorchfuldelijck ende strictelijck gheweest op de jacht van haer tot de palen van zijn Graefschap/een deel van de voorneemste soorte wesende oock by hem gheapprehendeert: Sir Richard Walsh Schout van de Provincie van Worchester vervolchde haer insgelijcx seer neerstelijck ende vierichlijck door zijne provincie. Ende hebbende gecregen seker bescheet dat sy haer logijst genomen hadden ten hupse boven ghenoemt/hy sant Trompetters ende boden tot hen/bevelende haer in des Coninex name dat sy haer hem soudé overgeven den dienaer van zijne Majestept/ende niet meer wetende doen ter tijt van haere mis daet dan opentlijc te sien was/beloofde op haere schuldige ende ghehoorsame overgheviughe tot hem/te intercederen aen des Coninex handen voor het spaeren van haer leven: De welcke ontfinghen alleene van hem dese schimpige antwoorde (sy beter ghetuygen zijnde haer selven van haere inwendige quade conscientien) Dat hy van doene hadde beter hulpe, dan van die cleyne ghetalen die met hem waeren, eer hy haer soude connen commanderen oft meester zijn.

Maer hier gheviel het wonderlijcke werck van Godes rechtveerdichepdt / dat de wijle dese bootschap passeerde tusschen den Schout ende haer/den yver van den Schout ende zijn volck zijnde rechtveerdelijck ontsteken ende vermeerdert door haere hoochmoedighe antwoorde/ende soo sy haer prepareerende om eenen furieusen assaut te gheven: ende dander partye haer selven ghereet makende binnen den hupse om te volbrenghen haere belofte by alsoo resolute defensie. Het beliefde Godt dat in het stoken van het vier in haer camer/een cleyne spruncke wt vlooch ende brande onder nun dan twee pont gewichts buscrupt/het welcke was droogende een wepnich van de schouwe/het welcke daer mede op ghesmeten zijnde soo mismaeckt de aensichte en van sommighe vande principale Rebellen/ende de handen eñ sijden van andere (opvliegende daermede oock een groote sack vol buscrupt/in het welcke nochtans het vier niet en quam) dat sy waeren niet alleene onbequaeme ghemaeckt ende ghediscourageert hier door van eenighe verder resistentie/respectivelijc Catesby selve/Rookwood/Grant ende verschepden andere van grooten aensien/onder hen waeren daer door onbequame ghemaeckt tot defensie: maer oock wonderbaerlijcken geslaghen met verschricktheyt in haere verschuldichde constientien/gedenckende hoe Godt rechtveerdelijc haer hadde gestraft

Bereydinge om het huys te bestormen.

Catesby welcke was den eersten inventeur van dit verraet int generael/ende van de wijse van die in het werck

ghestraft met dat selve Instrument / het welcke sy gebruyckt souden hebben tot het effectueren van soo groot een sonde / volghende de oude Latijnsche spreucke * In quo peccamus, in eodem plectimur; dat sy terstont (ziet de wonderbaere macht van Godes gerechticheyt op verschuldichde conscientie) al neder vielen op haere knien / biddende Godt haer te vergeven haeren bloedighen aenslach: eñ daer naer over ghevende eenich verder debat / deden de poorte open / lieten toe dat het volck vanden Schout in te comen loopen furieuselijck in het midden van haer / ende soechten desperatelijck haere tegenwoordige destructie / de dry besondere van hem voeghende haere ruggen te samen / Catesbie / Percy / ende Winter / waeraf twee met eene schote / Catesby ende Percy waren verslaghen / ende den derden Winter / gegrepen ende levende ghesalveert.

eñ leggē by buscruyt / in het speciale hy selvend eerst met het opblasen van buscruyt eñ daer na hy ende Percy beyde gheschotē met een schuete procederende van buscruyt.

* Dat is: In het ghene daer wy sondigen / in het selve worden wy ghestraft.

Ende aldus dese gheresolveerde ende hooge aspirerende Catholijcken / welcke niet van min als van destructie van Coningen ende Coninckrijcken en droomden / ende beloofden haer zelven gheenen leegeren staet dan de regeringe van groote ende oude Monarchien; waren ellendelijck omgebracht ende gansch overwonnen in eenen ooghenblick / vallende in den put die sy voor andere toebereyt hadden: ende alsoo vervullende die sententie welcke zijne Majesteydt propheteerde in een seker maniere van hen in zijne Oratie aen het Parlament: sommighe tegenwoordelijck verslaghen / andere doodelijck ghewondt / haer cleederen afgestroopt / laten ligghen jammerlijck naeckt / ende so stervende eer van coude / dan van het dangier van hare wonden / ende de reste de welcke oft heel waeren / oft maer lichtelijck ghequetst / ghegrepen ende ghevangen gheleydt by den Schout den ordinairen dienaer van Justitie / tot den Kercker / de ordinaire plaetse van de snootste quaetdoenders / alwaer sy bleven tot dat sy opghesonden wierden tot Londen / zijnde ontmoet met een seer groote confluentie volckx van alle soorten / begheerich om haer te sien als de raerste soorte van Monsters / sotten om te lachen met haer / vrouwen ende kinderen om te verwonderen / alle het ghemeyne volck om te kijcken / de wijser soorte om ghenoech te doen haere curieusheyt in het sien van de utwendige gevallen van soo ongehoorde vilainie: ende generalijck alle soorten van volcke om te versadigen ende te vollen haere ooghen met t'ghesichte van haer / die sy in haere herten so verre verwonderden ende vervloecten: Dienende also tot een vreesselijck ende publijck spectakel van Godes brandende toorn eñ rechtveerdige indignatie.

Wat hier na met hen ghedaen sal werden / moet overghelaten wordē der Justitie van zijne Majesteyt eñ den Staet. Het welc so gheen goet subiect en hoeft te twijffelen sal volbracht worden ter bequamer tijt by een publijcke ende exemplaire straffe: So hebben wy al die trouwe ende oodtmoedige Onderdanen zijn / groote oor-

sake

sake om ernstelick den Almachtigen te bidden/dat het hem believe welcke de herten van alle Princen in syne handt heeft/te gheven in het herte van syne Majesteyt/te maecken sulck een besluyt van dese Tragedie voor de Verraders/maer Tragicomedie voor dẽ Coninck eñ alle syne rechte Ondersaten / dat daer door de glorie Godes ende syne ware Religie mach zijn gevoordeert/ de toecomende gherustheydt des Coninckx ende van synen staet versorcht eñ voorsien/alle goddeloose ende ondegelicke herten ontdeckt ende voorcomen/eñ dit schrickelijck voornemẽ (niet hebbende bequame epitheta) te zijn so rechtveerdelick ghewroken/Dat daer sy dochten door eenen rechten Catholijcken ende alghemeynen slach te volbrengen den wensch van dien Roomschen Tyran / de welcke wenschte dat alle de lichamen in Romme souden hebben maer eenen hals/eñ soo by de violente fortse van Buscruyt op te brecken als met eenen pettard onse dry dobbel ghesloten vreedsame poorten van Ianus, het welcke (God sy ghedanckt) sy niet en conden te passe bringhen by eenighe andere middelen; sy moghen rechtveerdelick soo zijn vergolden voor haere recht fenijnighe voorghenomen Vader-moort/ dat de schande ende infamie die anders soude liggen op dese gantsche Natie/om te hebben ongheluckelick ghebroeyt sulcke Cockatrice eyeren / mach zijn weder opghericht by de executie van vermaerde ende eerweerdighe Justitie op de mis dadige/ende alsoo het Coninckrijcke van hem ghesuyvert/mach hier nae eewichlick floreren in paeys ende voorspoet/door de gheluckige vereeninge van de herten van alle deghelicke ende trouwe Ondersaten/ met haren rechtveerdighen ende godsalighen Coninck.

Gelijck Eneas Sylvius schrijft seer excellẽtelijck noyende de moort van Coninck Jacobus de eerste van Schotlant/ eñ de volgẽde straffe van de verraders/ waer af hy selve was een aensiende getuyge. Hist. de Europa c. 46.

Ende aldus daer sy dachten verdelcht ghehadt te hebben onse Memorien/hare memorie sal blijven (doch tot hare eeuwige infamie) ende wy (als ick in het beginsel seyde) sullen met alle danckbaerheyt eeuwelick preserveren de gheheugheniſſe van soo groot een weldaet. Waer op een yeder goede Subject segghe Amen.

FINIS.